

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

TECHNISCH RAPPORT

SECTORHOOFDSTUK MIDDELBAAR BEROEPSONDERWIJS

De Staat van het Onderwijs 2015/2016

April 2017

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Sectorspread middelbaar beroepsonderwijs 5

1 Steekproef MBO SVI bekostigde instellingen 2016 8

- 1.1 Betrouwbaarheid van de steekproef 8
- 1.2 Representativiteit van de steekproef 8
- 1.3 Weging op opleidingsniveau 9

2 Oordelen Staat van de Instelling 2014, 2015, 2016 bekostigd onderwijs 11

- 2.1 Kwaliteitsborging op instellingniveau 11
- 2.2 Scores op de aspecten en indicatoren van kwaliteitsborging op instellingniveau 11
- 2.3 Vergelijking 2013 en 2016 12
- 2.4 Scores op de vijf kwaliteitsgebieden op opleidingsniveau 14
- 2.5 Kwaliteitsgebied 1: onderwijsproces 15
- 2.6 Kwaliteitsgebied 2: examinering en diplomering 16
- 2.7 kwaliteitsgebied 3: opbrengsten 18
- 2.8 Kwaliteitsgebied 4: kwaliteitsborging op opleidingsniveau 18
- 2.9 Relaties tussen de kwaliteitsgebieden 19
- 2.10 Kwaliteitsgebied 5: naleving wettelijke vereisten 21
- 2.11 Vervolgtoezicht en tekortkomingen 21

3 Scores SVI niet-bekostigd mbo 2014 - 2016 23

- 3.1 Kwaliteitsborging op instellingsniveau 23
- 3.2 Scores op de vijf kwaliteitsgebieden op opleidingsniveau 24
- 3.3 Kwaliteitsgebied 1: onderwijsproces 25
- 3.4 Kwaliteitsgebied 2: examinering en diplomering 26
- 3.5 Kwaliteitsgebied 3: opbrengsten 27
- 3.6 Kwaliteitsgebied 4: kwaliteitsborging op opleidingsniveau 27
- 3.7 Relatie tussen de kwaliteitsgebieden 27
- 3.8 Kwaliteitsgebied 5: naleving van wettelijke vereisten 30
- 3.9 Vervolgtoezicht en tekortkomingen 30

4 Verslagen van werkzaamheden nbi's 31

5 Analyse van de jaarverslagen 33

6 Opbrengsten bekostigd mbo over de jaren 2010-2014 35

- 6.1 Definitie opbrengsten voor schooljaar 2014/2015 35
- 6.2 Startkwalificaties en hoogte van behaalde diploma 35
- 6.3 Prestaties in het mbo over de periode 2010/2011 – 2014/2015 uitgesplitst naar kenmerken 36
- 6.4 Meerdere diploma's behalen in het mbo 44

7 Populatiebeschrijving bekostigd onderwijs mbo 45

- 7.1 Inschrijvingen naar etniciteit en apcg in de mbo-populatie 45
- 7.2 Verandering inschrijvingen op niveau 1 46

8 Populatiebeschrijving niet-bekostigd onderwijs mbo 48

- 8.1 Inschrijfkenmerken 48
- 8.2 Student- en vooropleidingskenmerken 51

8.3 Vergelijking studentkenmerken en vooropleidingskenmerken bekostigd en niet-bekostigd onderwijs 52

9 Lesobservaties bekostigd mbo 56

9.1 Indicatoren mbo lessen 56

9.2 Onderwijssituaties in het mbo 57

9.3 Bevoegdheden en kenmerken van docenten (obv teamgegevens) mbo 60

9.4 Bevoegdheden en andere kenmerken van de docenten in relatie tot lesobservaties 62

10 Opbrengsten nbi 14/15 66

10.1 Rendement naar inschrijvingsgegevens en doelgroep 66

10.2 Rendement naar vooropleidingsgegevens 67

11 Opleidingsverschillen mbo 69

Inleiding

Dit is het technisch rapport dat ten grondslag ligt aan het sectorhoofdstuk middelbaar beroepsonderwijs van De Staat van het Onderwijs 2015/2016. In dit rapport vindt u de verantwoording van onderzoeksgegevens. Er wordt gebruik gemaakt van zowel informatie die verzameld is door inspecteurs als van informatie uit secundaire databronnen.

Sectorspread middelbaar beroepsonderwijs

Middelbaar beroepsonderwijs

Kwaliteitsborging raakt onderwijskwaliteit

Opleidingen die voldoende zijn beoordeeld op kwaliteitsborging hebben vaker hun onderwijs- en examenproces op orde en zij hebben gemiddeld hogere opbrengsten. De sleutel ligt in een kwaliteitszorgstelsel dat ook in de teams herkenbaar en verankerd is.

PERCENTAGE VOLDOENDE OPLEIDINGEN NAAR OORDEEL OVER KWALITEITSBORGING

Tegenvallende rekenresultaten leiden tot actie

Door het niet meetellen van de rekenresultaten is de motivatie onder studenten afgenomen. Daar willen instellingen iets aan doen.

Instellingen anticiperen op krimp en dalende studentenaantallen

Zo maken gebruik van slimme prognoses en nemen maatregelen op het gebied van huisvesting, personeel, opleidingsaanbod en organisatie.

Niet-bekostigd onderwijs aan studenten onder de 23 is beter dan aan studenten boven de 23

Bij beide vormen van onderwijs zijn er tekortkomingen bij de examinering en kwaliteitsborging. Bij de groep opleidingen met studenten van 23 jaar of ouder is daarnaast het onderwijsproces en de naleving niet altijd op orde.

Een op de tien lessen is niet op orde

Inspecteurs beoordelen generieke lessen vaker met een onvoldoende en als minder sterk dan beroepsgerichte lessen. In 13,8 procent van de generieke lessen is de kwaliteit van het gegeven onvoldoende. Gerichte denkkrachtbeoordeling van leraren werkt om zwakke lessen te verbeteren.

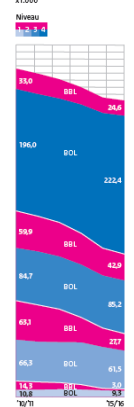
BEOORDELING VAN DE LES NAAR LEERACTIVITEIT (%)

Aantal bekostigde instellingen

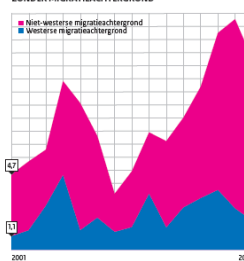

Aantal studenten

Studenten met een niet-westerse migratieachtergrond vinden moeilijker een baan

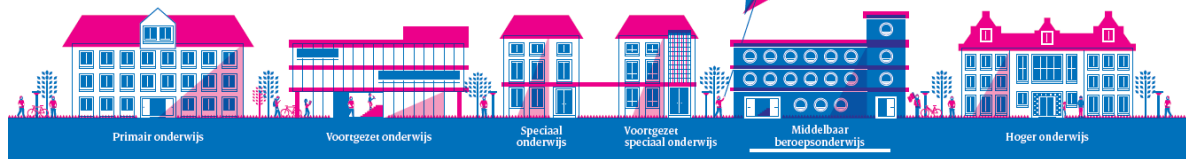
VERSCHIL IN % WERKLOOSHEID T.O.V. GEDIPLOMEERDEN ZONDER MIGRATIEACHTERGROND

Het verschil in kans op een baan tussen een mbo-geplumeerde met een niet-westerse migratieachtergrond en een mbo-geplumeerde zonder migratieachtergrond is 11,5 procent.

We zien het verschil in barikaden tussen groepen afgestudeerden de laatste jaren oplopen. Met name geplumeerden met een niet-westerse migratieachtergrond vinden minder makkelijk een baan dan andere geplumeerden.

Niet alleen vinden studenten met een niet-westerse migratieachtergrond moeilijker een baan, ook al tijdens de studie zien we dat zij aanzienlijk meer problemen ervaren bij het vinden van een stage.

Kwaliteitsborging raakt onderwijskwaliteit

Opleidingen die voldoende zijn beoordeeld op kwaliteitsborging hebben vaker hun onderwijs- en examenproces op orde en zij hebben gemiddeld hogere opbrengsten. De sleutel ligt in een kwaliteitszorgstelsel dat ook in de teams herkenbaar en verankerd is.

Tabel 1 Percentage opleidingen waar het onderwijsproces, de examinering en diplomering en opbrengsten voldoende zijn, naar voldoende en onvoldoende kwaliteitsborging in de periode 2014-2016*

	Zonder voldoende kwaliteitsborging	Met voldoende kwaliteitsborging
Onderwijsproces	80	99
Examinering en diplomering	30	86
Opbrengsten	79	89

*significante verschillen zijn vetgedrukt

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tegenvallende rekenresultaten leiden tot actie

Door het niet meetellen van de rekenresultaten is de motivatie onder studenten afgenomen. Daar willen instellingen iets aan doen.

Instellingen anticiperen op krimp en dalende studentenaantallen

Instellingen maken gebruik van slimme prognoses en nemen maatregelen op het gebied van huisvesting, personeel, opleidingsaanbod en organisatie.

Niet-bekostigd onderwijs aan studenten onder de 23 is beter dan studenten boven de 23

Bij beide vormen van onderwijs zijn er tekortkomingen bij de examinering en kwaliteitsborging. Bij de groep opleidingen met studenten van 23 jaar of ouder is daarnaast het onderwijsproces en de naleving niet altijd op orde.

Zie ook paragraaf 2.

Een op de tien lessen is niet op orde

Inspecteurs beoordelen generieke lessen vaker met een onvoldoende en als minder sterk dan beroepsgerichte lessen. In 13,8 procent van de generieke lessen is de kwaliteit van het lesgeven onvoldoende. Gerichte deskundigheidsbevordering van leraren werkt om zwakke lessen te verbeteren.

Tabel 2 Totaal oordeel van de les naar leeractiviteit (in percentages, 2014-2016, n=816 lessen)

	Totaaloordeel		
	Onvoldoende	Voldoende	Sterk
	%	%	%
Beroepsgericht	8,1	80,8	11,1
Generiek	13,8	81,5	4,7
Totaal	10	81	8,9

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Studenten met een niet-westerse migratieachtergrond vinden moeilijker een baan.

Tabel 3 Afwijking in werkloosheidspercentages van gediplomeerde mbo'ers met een migratieachtergrond ten opzichte van mbo'ers met een Nederlandse achtergrond, in de periode 2001-2015

Jaar	Westerse migratieachtergrond	Niet-westerse migratieachtergrond
2001	1,1	4,7
2002	1,4	5,4
2003	2,8	6,1
2004	4,6	10,2
2005	1,4	8,9
2006	2,1	6,9
2007	1,3	3,6
2008	1,6	4,9
2009	3,5	7,2
2010	1,6	6,6
2011	2,7	8,0
2012	3,3	9,8
2013	3,8	13,0
2014	2,7	13,8
2015	2,0	11,5

Bron: ROA, 2016

We zien het verschil in baankansen tussen groepen afgestudeerden de laatste jaren oplopen. Met name gediplomeerden met een niet-westerse migratieachtergrond vinden minder makkelijk een baan dan andere gediplomeerden.

Niet alleen vinden studenten met een niet-westerse migratieachtergrond moeilijker een baan, ook al tijdens de studie zien we dat zij aanzienlijk meer problemen ervaren bij het vinden van een stage.

Kengetallen middelbaar beroepsonderwijs

Aantal studenten in het middelbaar beroepsonderwijs (bekostigd onderwijs)

	2010/'11	2011/'12	2012/'13	2013/'14	2014/'15	2015/'16*
Aantal studenten totaal x 1.000	528	520	510,9	498,1	481,4	476,6

	2010/'11	2010/'11	2010/'11	2010/'11	2011/'12	2011/'12	2011/'12	2011/'12
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Bol	10.788	66.270	84.682	196.018	10.963	64.533	85.785	196.406
Bbl	14.296	63.077	59.860	33.018	12.667	59.485	57.096	33.027

	2012/'13	2012/'13	2012/'13	2012/'13	2013/'14	2013/'14	2013/'14	2013/'14
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Bol	11.579	64.881	84.534	199.208	11.199	67.753	84.715	206.928
Bbl	11.001	53.342	55.100	31.212	8.139	40.478	50.867	28.029

	2014/'15	2014/'15	2014/'15	2014/'15	2015/'16*	2015/'16*	2015/'16*	2015/'16*
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Niveau 4
Bol	9.955	66.364	84.388	217.314	9.265	61.492	85.214	222.399
Bbl	3.278	30.771	44.319	25.016	2.990	27.738	42.852	24.639

Bron: CBS Statline, 2016

Aantal bekostigde instellingen 2016

	2010/'11	2011/'12	2012/'13	2013/'14	2014/'15	2015/'16*
Aantal instellingen	71	65	66	66	66	66

Bron: CBS Statline, 2016

1 Steekproef MBO SVI bekostigde instellingen 2016

In 2016 heeft bij 23 bekostigde instellingen (zie tabel 1.a) een onderzoek in het kader van de Staat van de Instelling (SVI) plaatsgevonden. Afhankelijk van het aantal opleidingen dat een instelling aanbiedt, zijn er per instelling 1-5 opleidingen (bc-codes) onderzocht middels een kwaliteitsonderzoek (zie ook 1.3). De beoordelingen zijn gebaseerd op het toezichtkader BVE 2012. Volgens dit toezichtkader vindt eens in de drie jaar een doorlichting van de instelling plaats. In het kader van de Staat van het Onderwijs worden kwaliteitsonderzoeken op de instelling verricht zowel naar het onderwijs als naar de examens. Dit onderzoek is bedoeld om een representatief beeld van het functioneren van het stelsel te geven. Het uitgangspunt is een evenwichtige verdeling van alle instellingen over de drie jaren opdat elk jaar een zo representatief mogelijke afspiegeling is. In totaal zijn er in 2016 91 opleidingen onderzocht. Dat is iets minder dan in voorgaande jaren, omdat er minder instellingen zijn.

Tabel 1.a Overzicht van steekproef SVI 2016 voor bekostigde instellingen

Brin	Aantal steekproefopleidingen	Totaal aantal opleidingen
A	4	22
B	1	1
C	2	10
D	5	116
E	2	6
F	3	20
G	4	21
H	3	12
I	4	21
J	3	15
K	1	2
L	5	106
M	5	76
N	5	73
O	4	22
P	5	103
Q	5	128
R	5	80
S	5	86
T	5	91
U	5	94
V	5	132
W	5	110
Totaal	91	1.347

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

1.1 Betrouwbaarheid van de steekproef

De omvang van de steekproef, uitgedrukt in aantal instellingen en aantal opleidingen is 23 respectievelijk 91. Om met een betrouwbaarheid van 95 procent uitspraken over de populatie te doen op basis van deze steekproef, ligt de foutmarge bij instellingsscores rond de 17 procent en bij opleidingscores rond de 10 procent.

1.2 Representativiteit van de steekproef

Om te bepalen of de onderzochte opleidingen een representatief beeld geven van het middelbaar beroepsonderwijs is gekeken naar de verdeling van de kenmerken sector, opleidingsniveau, leerweg en type instelling op landelijk niveau en de verdeling van deze kenmerken binnen de steekproef. Deze zijn getoetst met een chi kwadraattoets.

Tabel 1.2a Verdeling naar sector

	Landelijk (%) opleidingen	Landelijk (%) deelnemers	Steekproef SVI 2016 (%)
Techniek	45	27	28
Groen	7	5	6
Economie	32	33	36
Zorg	15	33	30
Combi	1	2	-
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Ruim 40 procent van de mbo-opleidingen bestaat uit techniekopleidingen. Deze opleidingen zijn relatief klein: 27 procent van de studenten in het mbo volgt een techniekopleiding. Bij de steekproeftrekking is hiermee rekening gehouden door naar de verdeling van deelnemers over de sectoren te kijken. De verdeling van de steekproefopleidingen sluit aan bij de landelijke verdeling van de studenten over de sectoren in het mbo.

Tabel 1.2b Verdeling naar type instelling

	Landelijk (%)	Steekproef SVI 2016 (%)
Vakinstelling	4	3
ROC	90	91
AOC	6	6
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De steekproef is representatief naar type instelling.

Tabel 1.2c Verdeling naar leerweg

	Landelijk (%)	Landelijk (%) deelnemers	Steekproef SVI 2016 (%)
BOL	58	79	81
BBL	42	21	19
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Net als bij de verdeling van studenten over sectoren, is bij de verdeling naar leerweg gekeken naar de verdeling van studenten over leerwegen. Deze verdeling over leerwegen in de steekproef sluit aan bij de landelijke verdelingen van studenten over leerwegen. Hierbij is aanvullend nagegaan of de oordelen voor bol en bbl opleidingen van elkaar afwijken. Dit is niet het geval: bol en bbl opleidingen worden hetzelfde beoordeeld.

Tabel 1.2d Verdeling naar opleidingsniveau

	Landelijk (%)	Steekproef SVI 2016 (%)
1	6	3
2	22	30
3	30	28
4	42	39
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De chi-kwadraat toets is niet significant, dus de steekproef is representatief naar opleidingsniveau.

1.3 Weging op opleidingsniveau

De grootte van de instelling bepaalt hoeveel opleidingen onderzocht worden. Zie hiervoor de onderstaande tabel.

Tabel 1.3a Aantal te onderzoeken opleidingen per instelling

Aantal opleidingen (bc*niveau) binnen de instelling	Aantal te onderzoeken opleidingen
1-4 opleidingen	1
5-10 opleidingen	2
11- 20 opleidingen	3
21-75 opleidingen	4
Meer dan 75 opleidingen	5

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Deze verhoudingen leiden er toe dat kleine instellingen in verhouding meer opleidingen leveren aan het stelselonderzoek dan grote instellingen. Bij de analyse van de stelselgegevens zal daarom met wegingsgewichten gewerkt moeten worden.

Aan iedere instelling is een gewicht toegekend op basis van de volgende formule:

$$\text{gewicht} = \frac{(n \text{ opl. in brin} \times n \text{ opl. in de steekproef})}{(n \text{ opl. van alle brins in de steekproef} \times n \text{ getrokken opl. in brin})}$$

In een voorbeeld ziet dat er als volgt uit:

De totale steekproef bevat 91 opleidingen van 23 instellingen. Gezamenlijk bieden de 23 instellingen 1.347 opleidingen aan. Instelling 'R' biedt 80 opleidingen aan waarvan er 5 zijn getrokken voor de steekproef. Het gewicht dat aan deze instelling wordt toegekend is dus 1.08 → $(88 \times 91) / (1347 \times 5)$. In tabel 1.3b is een overzicht gemaakt van de gewichten die aan iedere instelling zijn toegekend.

Tabel 1.3b Gewichten per instelling

Brin	Aantal steekproefopleidingen	Totaal aantal opleidingen	Gewicht
A	4	22	,37
B	1	1	,07
C	2	10	,34
D	5	116	1,57
E	2	6	,20
F	3	20	,45
G	4	21	,35
H	3	12	,27
I	4	21	,35
J	3	15	,34
K	1	2	,14
L	5	106	1,43
M	5	76	1,03
N	5	73	,99
O	4	22	,37
P	5	103	1,39
Q	5	128	1,73
R	5	80	1,08
S	5	86	1,16
T	5	91	1,23
U	5	94	1,27
V	5	132	1,78

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De data op opleidingsniveau die in de Staat van het Onderwijs 2015/2016 worden gepresenteerd, zijn gewogen volgens bovenstaande methode.

2 Oordelen Staat van de Instelling 2014, 2015, 2016 bekostigd onderwijs

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de oordelen op instellings- en opleidingsniveau op basis van de Staat van de Instelling (SVI) 2016 die bij de bekostigde instellingen is uitgevoerd. In de tabellen worden de uitkomsten van 2016 vergeleken met de SVI-bevindingen van 2014 en 2015, zoals opgenomen in de Onderwijsverslagen van 2013/2014 en 2014/2015. In alle jaren zijn de data op opleidingsniveau gewogen volgens de methode die in paragraaf 1.3 is beschreven.

In de onderzoeksrapporten worden de indicatoren niet meer opgenomen, maar ten behoeve van de Staat van het Onderwijs worden deze nog wel onder water gescoord en weergegeven in de tabellen in dit rapport.

Wanneer er sprake is van een significant verschil t.o.v. het voorgaande jaar, is het cijfer vetgedrukt. Wanneer er sprake is van verschillen over de 3 jaren tezamen is het donkergeel gearceerd.

2.1 Kwaliteitsborging op instellingniveau

Tabel 2.1a Kwaliteitsborging op instellingsniveau in percentages (n 2014=23, n 2015=22, n 2016=23)

		2014	2015	2016	Totaal
		%	%	%	%
Kwaliteitsborging	Goed	4	14	9	9
	Voldoende	65	50	56	57
	Onvoldoende	30	36	35	34
	Slecht	0	0	0	0
	Totaal	100	100	100	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Let op: gezien het kleine aantal waarnemingen kunnen de percentages een vertekend beeld geven. De aantallen in tabel 2.1b geven een beter beeld.

De verdeling van scores op kwaliteitsborging is verschillend in de opeenvolgende jaren, maar deze verschillen zijn niet significant.

Tabel 2.1b Oordeel over de kwaliteitsborging op instellingsniveau in 2014, 2015 en 2016 (in aantallen)

		2014	2015	2016
		N	N	N
Kwaliteitsborging	Goed	1	3	2
	Voldoende	15	11	13
	Onvoldoende	7	8	8
	Slecht	0	0	0
	Totaal	23	22	23

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Deze tabel laat hetzelfde beeld zien als tabel 2.1a.

2.2 Scores op de aspecten en indicatoren van kwaliteitsborging op instellingniveau

Tabel 2.2a Aantal instellingen dat als voldoende of goed is beoordeeld op (aspecten en indicatoren van) kwaliteitsborging in 2014, 2015 en 2016 (n 2014=23, n 2015=22, n 2016=23)

	2014	2015	2016
	N	N	N
<i>Kwaliteitsborging</i>	16	14	15
Sturing *	21	19	21
Plannen	21	19	20

Informatie	22	20	20
Continuïteit	23	20	22
Beoordeling *	21	16	17
Monitoring	22	18	20
Evaluatie	21	12	15
Verbetering en verankering *	18	17	17
Verbeteraanpak	19	16	18
Deskundigheidsbevordering	23	21	21
Verankering	18	16	15
Dialogoog en verantwoording	23	21	22
Intern	23	19	22
Extern	23	19	22

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aandeel instellingen dat de kwaliteitsborging op orde heeft is de afgelopen drie jaar redelijk constant. De schommelingen tussen de jaren zijn niet significant.

Kwaliteitsborging aoc's

Tabel 2.2b Aantal voldoende instellingen op het gebied kwaliteitsborging en de onderliggende aspecten en indicatoren periode 2014-2016, uitgesplitst naar groen en overig mbo (n totaal=68)

	Groen	Overig excl. groen
	n (n=12)	n (n=56)
<i>Kwaliteitsborging</i>	8	37
Sturing *	9	52
Plannen	10	50
Informatie	10	52
Continuïteit	10	55
Beoordeling *	8	46
Monitoring	10	50
Evaluatie	6	42
Verbetering en verankering *	10	42
Verbeteraanpak	9	44
Deskundigheidsbevordering	12	53
Verankering	9	40
Dialogoog en verantwoording	11	55
Intern	11	53
Extern	9	55

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In de periode 2014-2016 is het onderzoek naar de kwaliteitsborging uitgevoerd bij 12 aoc's en bij 56 andere bekostigde instellingen (roc's + vakscholen). In tabel 2.2b zijn de resultaten van de afgelopen drie jaar samengenomen. Er zijn geen significante verschillen tussen aoc's en overige mbo-instellingen op het gebied van kwaliteitsborging.

2.3 Vergelijking 2013 en 2016

Tabel 2.3a Percentage voldoende instellingen op aspecten en indicatoren van kwaliteitsborging 2013 n=23**, 2016 n=23.

	2013	2016
	%	%
Kwaliteitsborging	35	65
Sturing *	83	91
Plannen	83	95
Informatie	96	95
Continuïteit	96	100
Beoordeling *	65	74
Monitoring	78	91

Evaluatie	74	75
Verbetering en verankering *	48	74
Verbeteraanpak	78	86
Deskundigheidsbevordering	91	100
Verankering	52	68
Dialogoog en verantwoording	100	96
Intern	100	100
Extern	100	100

*kernaspecten

** Één instelling is vervallen, dus die wordt niet meer meegeteld.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij de instellingen die in 2013 en 2016 zijn onderzocht, is de kwaliteitsborging in die periode significant verbeterd, maar nog steeds bij ruim een derde van de instellingen onvoldoende.

Tabel 2.3b Aantal voldoende instellingen op aspecten en indicatoren van kwaliteitsborging 2013 n=23**, 2016 n=23.

	2013	2016
	n	n
<i>Kwaliteitsborging</i>	8	15
Sturing *	19	21
Plannen	19	20
Informatie	22	20
Continuïteit	22	22
Beoordeling *	15	17
Monitoring	18	20
Evaluatie	17	15
Verbetering en verankering *	11	17
Verbeteraanpak	18	18
Deskundigheidsbevordering	21	21
Verankering	12	15
Dialogoog en verantwoording	23	22
Intern	23	22
Extern	23	22

*kernaspecten

** Een instelling is vervallen, dus die wordt ook in 2013 niet meer meegeteld.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 2.3b Verschil oordeel kwaliteitsborging op instellingsniveau 2013-2016 (n=23)

Brin	2013	2016
A	Onvoldoende	Onvoldoende
B	Onvoldoende	Onvoldoende
C	Onvoldoende	Voldoende
D	Onvoldoende	Voldoende
E	Onvoldoende	Voldoende
F	Onvoldoende	Voldoende
G	Onvoldoende	Voldoende
H	Voldoende	Onvoldoende
I	Onvoldoende	Voldoende
J	Voldoende	Voldoende
K	Voldoende	Voldoende
L	Onvoldoende	Voldoende
M	Onvoldoende	Onvoldoende
N	Onvoldoende	Voldoende
O	Onvoldoende	Onvoldoende
P	Slecht	Onvoldoende
Q	Voldoende	Goed
R	Onvoldoende	Onvoldoende
S	Voldoende	Voldoende
T	Voldoende	Onvoldoende

U	Voldoende	Voldoende
V	Voldoende	Goed
W	Onvoldoende	Voldoende

Bron: Inspectie van het onderwijs, 2016

Bij de helft van de instellingen is de kwaliteitsborging in 2016 als beter beoordeeld dan in 2013. Voor één instelling ging het oordeel van slecht naar onvoldoende is gegaan, dus daar is, ondanks de verbetering, de kwaliteitsborging nog steeds niet op orde.

Bij negen instellingen is het oordeel gelijk gebleven; voor vijf instellingen betekent dit dat de kwaliteitsborging op instellingsniveau nog steeds onvoldoende is.

Tabel 2.3c Ontwikkeling in oordeel over de kwaliteitsborging op instellingsniveau, vergelijking 2016 met 2013 (n=23)

	2013	2016	Aantal instellingen
Vooruitgang	Slecht	Onvoldoende	1
	Onvoldoende	Voldoende	9
	Voldoende	Goed	2
Stabiel	Onvoldoende	Onvoldoende	5
	Voldoende	Voldoende	4
Achteruitgang	Voldoende	Onvoldoende	2

Bron: Inspectie van het onderwijs, 2016

2.4 Scores op de vijf kwaliteitsgebieden op opleidingsniveau

Tabel 2.4a Scores op de kwaliteitsgebieden in percentages (2014, n=98, 2015 n=95, 2016 n=91)

		2014	2015	2016
Onderwijsproces	Goed	17	11	15
	Voldoende	75	77	77
	Onvoldoende	8	12	8
	Slecht	0	0	0
Examinering en diplomering*	Goed	5	4	8
	Voldoende	48	66	55
	Onvoldoende	42	27	37
	Slecht	4	3	0
Opbrengsten	Voldoende	86	88	80
	Onvoldoende	14	12	20
Kwaliteitsborging	Goed	3	7	6
	Voldoende	50	56	50
	Onvoldoende	43	37	44
	Slecht	4	0	0
Naleving wettelijke vereisten	Voldoet	86	91	86
	Voldoet niet	14	9	14

*door afronding wijkt het percentage voldoende in 2015 deze tabel af van het percentage in tabel 2.4b en 2.6a

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In de afgelopen jaren is het onderwijsproces bij geen van de bezochte opleidingen als slecht beoordeeld. Toch is het onderwijsproces bij 8 procent van de opleidingen die in 2016 zijn bezocht niet op orde.

Ook op het gebied van examinering en diplomering komt het oordeel 'slecht' niet meer voor en de examinering en diplomering wordt vaker als goed beoordeeld. Anderzijds is het aandeel onvoldoende opleidingen na een daling in 2015 weer op het niveau van 2014; de examinering en diplomering is in 2016 bij 37 procent van de opleidingen niet op orde.

De lichte schommelingen op het gebied van opbrengsten zijn niet significant, dat beeld is door de jaren heen behoorlijk constant.

De kwaliteitsborging is de afgelopen twee jaar nergens meer als slecht beoordeeld. Het aandeel opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging is na een daling in 2015 nu weer gestegen. In 2016 is de kwaliteitsborging nog bij ruim 40 procent van de opleidingen onvoldoende.

Voor onderstaande tabel zijn de oordelen hercodeerd naar voldoende (goed + voldoende) en onvoldoende (onvoldoende + slecht).

Tabel 2.4b Percentage voldoende opleidingen op de vijf kwaliteitsgebieden (2014, n=98, 2015 n=95, 2016 n=91)

	2014	2015	2016
Onderwijsproces	92	88	92
Examinering en diplomering	53	71	63
Opbrengsten	86	88	80
Kwaliteitsborging	53	63	56
Naleving wettelijke vereisten	86	91	86
Alle kwaliteitsgebieden voldoende	33	41	41

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In 2016 zijn de examinering en diplomering, kwaliteitsborging en naleving minder vaak op orde dan een jaar eerder, maar de verschillen zijn niet significant.

Het aandeel opleidingen dat op alle vijf de kwaliteitsgebieden voldoende scoort is de afgelopen jaren min of meer stabiel.

Tabel 2.4c Percentage voldoende opleidingen op vijf kwaliteitsgebieden op opleidingsniveau in de periode 2014-2016 (groen n=47, overig mbo excl. groen n=237)

	Groen mbo	Overig mbo
Onderwijsproces	81	91
Examinering en diplomering	68	62
Opbrengsten	93	84
Kwaliteitsborging	48	58
Naleving wettelijke vereisten	59	89

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De naleving van wettelijke vereisten is bij de aoc-opleidingen minder vaak op orde dan bij de overige bekostigde instellingen. Op de overige gebieden zijn er geen significante verschillen.

2.5 Kwaliteitsgebied 1: onderwijsproces

Tabel 2.5a Percentage voldoende opleidingen op het onderwijsproces en de onderliggende aspecten en indicatoren (n 2014=98, 2015 n=95, 2016 n=91)

	2014	2015	2016
<i>Onderwijsproces</i>	92	88	92
Samenhang	88	96	98
Inhoud	91	97	98
Programmering	95	98	98
Maatwerk	77	75	82
Differentiatie	77	75	83
Didactisch handelen*	99	96	98
Interactie	99	99	100
Ondersteuning en begeleiding van de leeractiviteiten	97	96	100
Feedback op de leeractiviteiten en de leerresultaten	90	97	99
Leertijd	87	91	88
Benutting	91	90	88
Werkdruk	95	99	95
Leeromgeving	98	100	100
Schoolklimaat	98	100	100
Materiële voorzieningen	99	98	100
Intake & plaatsing	95	99	97
Voorlichting	95	99	98

Intake en plaatsing	96	99	97
Studieloopbaanbegeleiding*	92	94	97
Informatievoorziening	94	96	97
Studieloopbaanbegeleiding	92	93	97
Zorg	99	98	100
Eerste- en tweedelijnszorg	99	98	100
Derdelijnszorg	100	100	100
Beroepspraktijkvorming*	99	95	96
Voorbereiding studenten en bedrijven	97	97	98
Plaatsing	95	100	97
Begeleiding door leerbedrijf	100	98	98
Begeleiding door de opleiding	98	92	94

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aandeel opleidingen dat het onderwijsproces op orde heeft, is de afgelopen jaren stabiel. Bij de onderliggende aspecten en indicatoren is het beeld hetzelfde. Wel is er een positieve driejarige trend zichtbaar bij samenhang, inhoud en feedback: deze is significant.

2.6 Kwaliteitsgebied 2: examinering en diplomering

Tabel 2.6a Percentage voldoende opleidingen op het examinering & diplomering en de onderliggende aspecten en indicatoren (n 2014=97, 2015 n=94, 2016 n=91)

	2014	2015	2016
Examinering en diplomering	53	71	63
Exameninstrumentarium*	92	92	93
Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	99	97	98
Dekking van het kwalificatiedossier	95	97	96
Cesuur	96	94	94
Beoordelingswijze	94	94	97
Transparantie	96	95	94
Afname en beoordeling*	81	78	80
Authentieke afname	99	100	96
Betrouwbaarheid	80	79	80
Diplomering*	57	75	67
Besluitvorming diplomering	87	89	77
Verantwoordelijkheid examencommissie	57	75	65

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In 2016 is de examinering en diplomering bij 63 procent van de opleidingen op orde. Dat is een daling ten opzichte van vorig jaar, maar het verschil is niet significant. De kenmerken van opleidingen die onvoldoende scores zijn niet significant verschillend van opleidingen die de examinering en diplomering wel op orde hebben; opleidingen waarbij de examinering en diplomering niet op orde is, zijn niet vaker van een bepaald type, niveau of leerweg. De diplomering en verantwoordelijkheid van de examencommissie zijn vorig jaar sterk verbeterd, maar de scores van dit jaar liggen weer wat lager. De verschillen zijn echter niet significant. De besluitvorming rondom de diplomering wordt wel significant minder vaak als voldoende beoordeeld.

De oordelen over het exameninstrumentarium en de afname en beoordeling zijn de afgelopen jaren stabiel.

Inkoop van examens

Let op: de percentages en aantallen in de tabellen in deze paragraaf zijn ongewogen.

Tabel 2.6.1a Inkoop examens (n 2014=97, n 2015=94, n 2016=91)

	2014		2015		2016		Totaal	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Volledig	55	57	50	53	55	60	160	57

Deels	9	9	15	16	11	12	35	12
Eigen materiaal	33	34	29	31	25	27	87	31
Totaal	97	100	94	100	91	100	282	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De mate van inkoop van examens verschilt over de jaren, maar deze verschillen zijn niet significant. Over de afgelopen 3 jaar tezamen gezien, koopt ruim de helft van de opleidingen de examens volledig in, bijna een derde gebruikt alleen eigen materiaal en de overige opleidingen gebruiken zowel ingekocht als eigen examenmateriaal.

Tabel 2.6.1b Percentage opleidingen dat als voldoende is beoordeeld op het aspect '2.1 exameninstrumentarium' en onderliggende indicatoren, naar kenmerken examens (n 2014=97, n 2015=94, n 2016=91)

		Inkoop					
		Volledig		Deels		Eigen	
		%	N	%	n	%	n
2014	<i>Examinering en diplomering</i>	56	55	67	9	61	33
	Exameninstrumentarium*	98	55	100	9	82	33
	Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	100	55	100	9	97	33
	Dekking van het kwalificatiedossier	98	55	100	9	91	33
	Cesuur	100	55	100	9	91	33
	Beoordelingswijze	100	55	100	9	85	33
2015	<i>Examinering en diplomering</i>	70	50	60	15	72	29
	Exameninstrumentarium*	98	50	100	15	79	29
	Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	98	47	100	15	93	29
	Dekking van het kwalificatiedossier	100	50	100	14	93	28
	Cesuur	98	50	100	15	85	27
	Beoordelingswijze	100	50	100	15	80	25
2016	<i>Examinering en diplomering</i>	73	55	27	11	56	25
	Exameninstrumentarium*	100	55	82	11	76	25
	Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	100	55	100	10	96	25
	Dekking van het kwalificatiedossier	100	54	100	10	88	24
	Cesuur	100	55	78	9	81	21
	Beoordelingswijze	100	55	90	10	86	22

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De oordelen in de tabel zijn uitgesplitst naar kenmerken van de examens, namelijk volledige ingekocht examenmateriaal, deels ingekocht examenmateriaal en zelf ontwikkeld examenmateriaal.

Bij opleidingen die gebruik maken van eigen materiaal zijn het exameninstrumentarium en de beoordelingswijze minder vaak voldoende dan bij opleidingen die de examens (deels) inkopen.

Tabel 2.6.1c Percentage opleidingen dat als voldoende is beoordeeld op gebied examinering en diplomering en de onderliggende aspecten naar volledige ingekochte examens (n 2014=97, n 2015=94, n 2016=91)

		Inkoop					
		Volledig		Deels		Eigen	
		%	n	%	n	%	n
2014	<i>Examinering en diplomering</i>	56	55	67	9	61	33
	Exameninstrumentarium*	98	55	100	9	82	33
	Afname en beoordeling*	82	55	89	9	85	33
	Diplomering*	60	55	78	9	67	33
2015	<i>Examinering en diplomering</i>	70	50	60	15	72	29
	Exameninstrumentarium*	98	50	100	15	79	29
	Afname en beoordeling*	80	50	87	15	72	29
	Diplomering*	72	50	60	15	79	29
2016	<i>Examinering en diplomering</i>	73	55	27	11	56	25
	Exameninstrumentarium*	100	55	82	11	76	25
	Afname en beoordeling*	91	55	45	11	76	25
	Diplomering*	73	55	45	11	68	25

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In alle drie de jaren is het exameninstrumentarium bij ingekocht materiaal vaker voldoende, dan bij eigen materiaal. Het oordeel op de examinering en diplomering en afname en beoordeling is wat diffuus, maar in 2016 zijn deze onderdelen significant minder vaak voldoende wanneer de opleiding gebruik maakt van zowel ingekochte als eigen examens. In voorgaande jaren waren op deze aspecten geen significante verschillen.

2.7 kwaliteitsgebied 3: opbrengsten

Tabel 2.7a Percentage voldoende opleidingen op opbrengsten (n 2014=96, n 2015=92, n 2016=88)*

	2014	2015	2016
	%	%	%
<i>Opbrengsten</i>	86	88	80
Rendement	86	88	80
Jaarresultaat en/of diplomaresultaat	86	88	80

*bij een aantal opleidingen zijn de opbrengsten niet beoordeeld

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Er zijn geen significante verschillen tussen de jaren in het oordeel over de opbrengsten. Zie hoofdstuk 6 voor uitgebreidere analyses van de opbrengsten op stelselniveau.

2.8 Kwaliteitsgebied 4: kwaliteitsborging op opleidingsniveau

Tabel 2.8a Percentage voldoende opleidingen op kwaliteitsborging en de onderliggende aspecten en indicatoren (2014: n=98, 2015: n=95, 2016: n=91)

	2014	2015	2016
<i>Kwaliteitsborging</i>	53	63	56
Sturing*	88	85	92
Plannen	89	87	95
Informatie	100	94	97
Continuïteit	96	94	100
Beoordeling*	75	71	72
Monitoring	96	85	88
Evaluatie	75	70	73
Verbetering en verankering*	60	70	60
Verbeteraanpak	74	80	71
Deskundigheidsbevordering	99	97	92
Verankering	67	73	58
Dialogoog en verantwoording	93	91	97
Intern	97	96	100
Extern	97	92	97
Alle aspecten voldoende	52	63	57

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aandeel opleidingen waarbij de kwaliteitsborging voldoende is, daalde in 2016 ten opzichte van het jaar daarvoor, maar deze daling is niet significant. Op de meeste onderdelen zijn de oordelen min of meer stabiel. De continuïteit is bij alle opleidingen op orde en daarmee significant verbeterd ten opzichte van vorig jaar.

Overall gezien zijn bij bijna de helft van de opleidingen nog verbeteringen in de kwaliteitsborging mogelijk; met name in de beoordeling en verbetering en verankering is nog wat te winnen.

Kwaliteitsborging aoc's

Tabel 2.8b Percentage voldoende opleidingen op de aspecten en indicatoren van het kwaliteitsgebied 'kwaliteitsborging' in de periode 2014-2016 (groen n=47, Overig mbo excl. groen n=237)

	Groen	Overig mbo
	%	%
<i>Kwaliteitsborging</i>	48	58
Sturing*	68	90
Plannen	73	92
Informatie	82	98
Continuïteit	91	97
Beoordeling*	59	73
Monitoring	78	91
Evaluatie	57	74
Verbetering en verankering*	63	63
Verbeteraanpak	68	75
Deskundigheidsbevordering	100	95
Verankering	63	65
Dialoog en verantwoording	93	94
Intern	95	98
Extern	92	95

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De verschillen zijn getoetst tussen groen en overig mbo (= overige instellingen exclusief groen). Bij de opleidingen van de aoc's is de sturing minder vaak op orde dan bij opleidingen van de overige bekostigde instellingen. Met name de meerjarenplanning en de beschikbaarheid van sturingsinformatie blijven achter bij groen.

2.9 Relaties tussen de kwaliteitsgebieden

Om de relatie tussen kwaliteitsborging op opleidingsniveau en de oordelen op de aspecten en indicatoren van onderwijsproces en examinering en diplomering te bekijken, zijn de steekproeven van 2014, 2015 en 2016 samengenomen.

Tabel 2.9a Percentage voldoende opleidingen op onderwijsproces uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=120) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=164)

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
<i>Onderwijsproces</i>	80	99
Samenhang	90	98
Inhoud	92	99
Programmering	97	98
Maatwerk	70	84
Differentiatie	71	87
Didactisch handelen*	95	100
Interactie	99	100
Ondersteuning en begeleiding van de leeractiviteiten	95	100
Feedback op de leeractiviteiten en de leerresultaten	90	99
Leertijd	80	95
Benutting	81	96
Werkdruk	95	97
Leeromgeving	99	100
Schoolklimaat	99	100
Materiële voorzieningen	99	100
Intake & plaatsing	95	98
Voorlichting	95	99
Intake en plaatsing	95	99
Studieloopbaanbegeleiding*	89	99
Informatievoorziening	90	100
Studieloopbaanbegeleiding	88	99
Zorg	98	100
Eerste- en tweedelijnszorg	98	100
Derdelijnszorg	100	100
Beroepspraktijkvorming*	92	100

Vorbereiding studenten en bedrijven	95	100
Plaatsing	95	99
Begeleiding door leerbedrijf	97	100
Begeleiding door de opleiding	88	100

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen die voldoende zijn beoordeeld op kwaliteitsborging hebben ook vaker hun onderwijsproces op orde. In vergelijking met opleidingen die onvoldoende zijn beoordeeld op kwaliteitsborging, scoren de opleidingen met voldoende kwaliteitsborging vaker voldoende op de aspecten samenhang, maatwerk, didactisch handelen, leertijd, studieloopbaanbegeleiding en beroepspraktijkvorming.

Tabel 2.9b Percentage voldoende opleidingen op examinering en diplomering uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=118) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=164)

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
	%	%
<i>Examinering en diplomering</i>	30	86
Exameninstrumentarium*	85	98
Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	97	99
Dekking van het kwalificatiedossier	91	100
Cesuur	91	97
Beoordelingswijze	90	98
Transparantie	90	98
Afname en beoordeling*	61	94
Authentieke afname	95	100
Betrouwbaarheid	59	95
Diplomering*	35	89
Besluitvorming diplomering	68	96
Verantwoordelijkheid examencommissie	34	89

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen waar de kwaliteitsborging voldoende is, hebben ook vaker de examinering en diplomering op orde. Dit zie je met name terug in de verantwoordelijkheid van de examencommissie en de betrouwbaarheid van de afname.

Tabel 2.9c Percentage voldoende opleidingen op opbrengsten uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=117) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=159)

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
	%	%
Opbrengsten	79	89
Rendement	79	89
Jaarresultaat en/of diplomaresultaat	79	89

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen die de kwaliteitsborging op orde hebben, hebben ook vaker voldoende opbrengsten.

Tabel 2.9d Gemiddelde tevredenheid en driejaarsrendement, uitgesplitst naar onvoldoende of voldoende kwaliteitsborging 2014-2016

		Rapportcijfer opleiding (n=252)	DriejaarsJR 2012-2015 (n=279)	DriejaarsDR 2012-2015 (n=279)
		gem	%	%
Kwaliteitsborging	Onvoldoende	6,9	72,1	70,7
	Voldoende	7,2	76,2	75,8

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij opleidingen met voldoende kwaliteitsborging beoordelen de studenten de opleiding gemiddeld met een iets hoger rapportcijfer. Verder zien we dat opleidingen met voldoende kwaliteitsborging gemiddeld ook hogere opbrengsten hebben. Dit ligt in het verlengde van tabel 2.9c, waaruit ook blijkt dat opleidingen met voldoende kwaliteitsborging vaker voldoende opbrengsten hebben.

2.10 Kwaliteitsgebied 5: naleving wettelijke vereisten

Tabel 2.10a Percentage voldoende opleidingen op naleving wettelijke vereisten en de onderliggende aspecten en indicatoren (n 2014=98, n 2015= 95, n 2016=91)

	2014	2015	2016
<i>Naleving wettelijke vereisten</i>	85	91	86
5.1 Naleving wettelijke vereisten	85	91	86
5.1.1 Naleving wettelijke vereisten	85	91	86

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aantal opleidingen dat voldoende scoort op de naleving van wettelijke vereisten is na een stijging in 2015 weer licht gedaald, maar deze daling is niet significant. Bij 14 procent van de opleidingen is de naleving van wettelijke vereisten niet op orde.

Tabel 2.10b Percentage opleidingen met een onvoldoende op naleving wettelijke vereisten m.b.t. schoolkosten (n 2014=98, n 2015=95, n 2016=91)

	2014	2015	2016
Onvoldoende schoolkosten	12,1	7,2	10,4

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aandeel opleidingen dat niet voldoet aan de wettelijke vereisten met betrekking tot schoolkosten lijkt na een daling vorig jaar weer te zijn gestegen tot het niveau van 2014. De verschillen zijn echter niet significant.

2.11 Vervolgtoezicht en tekortkomingen

Indien er uit het steekproefonderzoek naar voren is gekomen dat er tekortkomingen zijn in de kwaliteit van opleidingen, vindt er vervolgtoezicht plaats.

Tabel 2.11a Vervolgtoezicht en tekortkomingen mbo-opleidingen in percentages (n 2014=98, n 2015=95, n 2016=91)

	2014	2015	2016
Zwak onderwijs	5	12	6
Zeer zwak onderwijs	3	0	2
Onvoldoende opbrengsten	11	12	17
Onvoldoende examenkwaliteit	47	29	37
Niet-naleving: onvoldoende kwaliteitsborging	47	37	44
Niet-naleving: andere wettelijke vereisten	14	9	14

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aandeel opleidingen met zwak onderwijs is ten opzichte van vorig jaar afgenomen, maar deze afname is niet significant. Vorig jaar waren er geen zeer zwakke opleidingen meer, in 2016 is 2 procent van de opleidingen zeer zwak. Het percentage opleidingen met vervolgtoezicht vanwege onvoldoende examenkwaliteit is na een daling in 2015 weer gestegen naar 37 procent. Ook het aandeel opleidingen met tekortkomingen op het gebied van de naleving van wettelijke vereisten is toegenomen ten opzichte van vorig jaar, maar deze stijging is niet significant.

Tabel 2.11b Patronen in vervolgtoezicht en tekortkomingen mbo-opleidingen (exclusief wettelijke vereisten) (2014-2016 Totaal =284)

	Percentage
zeer zwak onderwijs	0
zwak onderwijs	0

zeer zwak onderwijs + onvoldoende examenkwaliteit	0
zeer zwak onderwijs + onvoldoende kwaliteitsborging	0
zeer zwak onderwijs + onvoldoende examenkwaliteit + onvoldoende kwaliteitsborging	1
onvoldoende opbrengsten + onvoldoende examenkwaliteit	1
zwak onderwijs + onvoldoende kwaliteitsborging	2
onvoldoende opbrengsten + onvoldoende kwaliteitsborging	3
onvoldoende opbrengsten + onvoldoende examenkwaliteit + onvoldoende kwaliteitsborging	4
onvoldoende opbrengsten	5
zwak onderwijs + onvoldoende examenkwaliteit + onvoldoende kwaliteitsborging	6
onvoldoende examenkwaliteit	7
onvoldoende kwaliteitsborging	8
onvoldoende examenkwaliteit + onvoldoende kwaliteitsborging	19
geen arrangementen*	44
Totaal	100

*geen arrangementen' betekent dat er geen tekortkomingen zijn geconstateerd.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Uit een onderzoek kan naar voren komen dat een opleiding tekortkomingen vertoont op meerdere kwaliteitsgebieden. In de bovenstaande tabel is aangegeven welke combinaties van tekortkomingen zijn voorgekomen bij de 284 opleidingen die zijn onderzocht in 2014, 2015 en 2016. Bij 19 procent van de opleidingen is vastgesteld dat zowel de examenkwaliteit als de kwaliteitsborging onvoldoende is. Bij ruim 40 procent van de opleidingen zijn geen tekortkomingen geconstateerd. Er is geen verband gevonden tussen wel of geen vervolgtoezicht en het type, niveau, leerweg of studentenpopulatie van de opleiding.

Vervolgtoezicht aoc's

In tabel 2.11d zijn de resultaten uit de steekproeven van de afgelopen 3 jaar samengenomen. Aoc's hebben vaker dan andere instellingen te maken met vervolgtoezicht vanwege niet-naleving van wettelijke vereisten of zwak onderwijs (onderwijsproces onvoldoende en voldoende opbrengsten).

Tabel 2.11d Vervolgtoezicht op tekortkomingen in het groen mbo en overig bekostigd mbo, periode 2014, 2015 en 2016 (groen n=47, overig excl. groen n=237, mbo totaal (groen + overig) n=284)

	Groen	Overig excl groen	Mbo totaal (groen + overig)
	%	%	%
Zwak onderwijs	19	7	8
Zeer zwak onderwijs	0	2	2
Onvoldoende opbrengsten	7	14	14
Onvoldoende examenkwaliteit	32	38	38
Niet-naleving: onvoldoende kwaliteitsborging	52	42	43
Niet-naleving: andere wettelijke vereisten	41	11	12

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

3 Scores SVI niet-bekostigd mbo 2014 - 2016

In dit hoofdstuk wordt gerapporteerd over de uitkomsten van de Staat van de Instelling (SVI) bij de niet-bekostigde instellingen (nbi's) in het mbo.. In de tabellen zijn de oordelen van 2014, 2015 en 2016 samengenomen. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar jaren, omdat er geen sprake is van een representatieve steekproef per jaar.

In 2014 zijn er 21 instellingen en 34 opleidingen onderzocht, in 2015 waren dat 21 instellingen en 27 opleidingen. In 2016 zijn er 25 opleidingen bij 12 instellingen onderzocht. In totaal kunnen we nu een beeld geven van 54 instellingen en 86 opleidingen.

Er is onderscheid gemaakt tussen instellingen die dagonderwijs aanbieden (dit zijn voornamelijk bol-opleidingen gericht op de doelgroep <23 jaar) en instellingen die dat niet doen (voornamelijk bbl-opleidingen gericht op de doelgroep >= 23 jaar).

Opleidingen van nbi's worden niet altijd beoordeeld met het gehele kader. Het komt voor dat de opbrengsten en de examinering niet zijn beoordeeld, omdat de opleiding nog te kort bestaat om hierover een oordeel te geven. Voor opleidingen die onderwijs aanbieden in de derde leerweg (ovo) geldt dat zowel de opbrengsten als het onderwijsproces niet worden beoordeeld. De nadruk ligt daar op de kwaliteitsborging en de examinering. De aantallen waarop de tabellen zijn gebaseerd kunnen daardoor variëren.

3.1 Kwaliteitsborging op instellingsniveau

Hieronder worden de oordelen op de kwaliteitsborging op instellingsniveau weergegeven in aantallen.

Tabel 3.1a Kwaliteitsborging op instellingsniveau (aantallen) naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=54)

	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder	Totaal
	n	n	n
Goed	2	2	4
Voldoende	13	14	27
Onvoldoende	9	11	20
Slecht	0	3	3
Totaal	24	30	54

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Van de 54 nbi's die in de afgelopen 3 jaar bezocht zijn, bieden er 24 voornamelijk onderwijs aan deelnemers jonger dan 23 jaar en 30 instellingen bieden voornamelijk onderwijs aan deelnemers ouder dan 23 jaar. Er is geen significant verschil tussen beide categorieën van instellingen in het oordeel over kwaliteitsborging.

Scores op de aspecten en indicatoren van kwaliteitsborging op instellingsniveau

Voor de onderstaande tabel zijn de oordelen hercodeerd naar voldoende (goed + voldoende) en onvoldoende (onvoldoende + slecht).

Tabel 3.1b Aantal voldoende instellingen op aspecten en indicatoren van kwaliteitsborging naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=54)

	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder	Totaal
	n	n	n
<i>Kwaliteitsborging</i>	15	16	31
Sturing*	21	19	40
Plannen	20	17	37

Informatie	20	23	43
Continuïteit	23	26	49
Beoordeling*	17	18	35
Monitoring	20	21	41
Evaluatie	16	18	34
Verbetering en verankering*	17	17	34
Verbeteraanpak	18	17	35
Deskundigheidsbevordering	20	22	42
Verankering	17	17	34
Dialogoog en verantwoording	20	27	47
Intern	21	25	46
Extern	18	25	43

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Instellingen die onderwijs bieden aan deelnemers jonger dan 23 jaar hebben in vergelijking met instellingen die onderwijs bieden aan deelnemers van 23 jaar en ouder vaker de sturing en planning op orde.

3.2 Scores op de vijf kwaliteitsgebieden op opleidingsniveau

Tabel 3.2a Scores op de kwaliteitsgebieden in percentages naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=86)

		Type onderwijs	
		Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder
		%	%
Onderwijsproces*	Goed	16	13
	Voldoende	63	50
	Onvoldoende	22	38
	Slecht	0	0
Examinering en diplomering**	Goed	13	0
	Voldoende	33	47
	Onvoldoende	47	24
	Slecht	7	29
Opbrengsten***	Goed	11	0
	Voldoende	78	78
	Onvoldoende	11	22
	Slecht	0	0
Kwaliteitsborging****	Goed	9	10
	Voldoende	48	35
	Onvoldoende	42	37
	Slecht	0	19
Naleving wettelijke vereisten****	Voldoet	82	62
	Voldoet niet	18	38

*het kwaliteitsgebied onderwijsproces is beoordeeld bij 72 van de 86 opleidingen

**het kwaliteitsgebied examinering en diplomering is beoordeeld bij 81 van de 86 opleidingen

*** het kwaliteitsgebied opbrengsten is beoordeeld bij 59 van de 86 opleidingen

****kwaliteitsgebieden kwaliteitsborging en naleving wettelijke vereisten bij 85 van de 86 opleidingen

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die zijn gericht op onderwijs aan deelnemers van 23 jaar of ouder, hebben vaker de naleving niet op orde. Op de andere gebieden is er geen significant verschil.

In onderstaande tabel zijn de oordelen gehercodeerd naar voldoende (goed + voldoende) en onvoldoende (onvoldoende + slecht).

Tabel 3.2b percentage voldoende opleidingen op de vijf kwaliteitsgebieden naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=86)

	Type onderwijs		Totaal
	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder	

	%	%	%
Onderwijsproces*	78	63	69
Examinering en diplomering**	47	47	47
Opbrengsten***	89	78	85
Kwaliteitsborging****	58	44	49
Naleving wettelijke vereisten****	82	62	69

*het kwaliteitsgebied onderwijsproces is beoordeeld bij 72 van de 86 opleidingen

**het kwaliteitsgebied examinering en diplomering is beoordeeld bij 81 van de 86 opleidingen

*** het kwaliteitsgebied opbrengsten is beoordeeld bij 59 van de 86 opleidingen

****kwaliteitsgebieden kwaliteitsborging en naleving wettelijke vereisten bij 85 van de 86 opleidingen

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die onderwijs verzorgen aan deelnemers jonger dan 23 jaar hebben vaker de naleving op orde in vergelijking met instellingen die onderwijs verzorgen aan deelnemers van 23 jaar of ouder.

Ook op de andere kwaliteitsgebieden lijken deze instellingen een voorsprong te hebben op instellingen die onderwijs bieden aan deelnemers van 23 jaar of ouder, maar die verschillen zijn niet significant.

3.3 Kwaliteitsgebied 1: onderwijsproces

Tabel 3.3a Percentage voldoende opleidingen op het onderwijsproces en de onderliggende aspecten en indicatoren naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=72)**

	Type onderwijs		
	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder	Totaal
	%	%	%
<i>Onderwijsproces</i>	78	63	69
Samenhang	97	65	79
Inhoud	97	85	90
Programmering	100	69	83
Maatwerk	91	67	78
Differentiatie	91	70	79
Didactisch handelen*	100	95	97
Interactie	100	97	99
Ondersteuning en begeleiding van de leeractiviteiten	100	97	99
Feedback op de leeractiviteiten en de leerresultaten	100	74	86
Leertijd	100	94	97
Benutting	100	96	98
Werkdruk	100	92	96
Leeromgeving	100	100	100
Schoonklimaat	100	100	100
Materiële voorzieningen	94	100	97
Intake & plaatsing	97	73	83
Voorlichting	97	94	95
Intake en plaatsing	97	74	84
Studieloopbaanbegeleiding*	91	75	82
Informatievoorziening	90	75	82
Studieloopbaanbegeleiding	90	74	81
Zorg	100	96	98
Eerste- en tweedelijnszorg	100	96	98
Derdelijnszorg	100	87	94
Beroepspraktijkvorming*	88	65	75
Voorbereiding studenten en bedrijven	90	69	78
Plaatsing	97	68	81
Begeleiding door leerbedrijf	94	73	82
Begeleiding door de opleiding	81	62	70

*kernaspecten

** ovo-opleidingen worden niet beoordeeld op dit gebied.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die voornamelijk onderwijs bieden aan deelnemers van 23 jaar of jonger scoren vaker voldoende op samenhang, maatwerk, feedback, intake & plaatsing, derdelijnszorg en beroepspraktijkvorming dan opleidingen van instellingen die onderwijs bieden aan oudere deelnemers.

3.4 Kwaliteitsgebied 2: examinering en diplomering

Tabel 3.4a Percentage voldoende opleidingen op examinering en diplomering en de onderliggende aspecten en indicatoren naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=81)

	Type onderwijs		
	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder	Totaal
	%	%	%
<i>Examinering en diplomering</i>	47	47	47
Exameninstrumentarium*	80	59	67
Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	81	74	76
Dekking van het kwalificatiedossier	90	62	73
Cesuur	89	63	72
Beoordelingswijze	89	80	84
Transparantie	93	84	87
Afname en beoordeling*	83	65	72
Authentieke afname	90	80	83
Betrouwbaarheid	87	63	72
Diplomering*	47	49	48
Besluitvorming diplomering	76	63	68
Verantwoordelijkheid examencommissie	50	47	48

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij een groot deel van de niet-bekostigde instellingen is de examinering en diplomering onvoldoende. Met name de verantwoordelijkheid van de examencommissie laat vaak te wensen over.

Opleidingen van instellingen die voornamelijk onderwijs bieden aan deelnemers jonger dan 23 jaar doen het iets beter op de dekking van het kwalificatiedossier, cesuur en betrouwbaarheid van de afname dan opleidingen van instellingen die voornamelijk een oudere doelgroep bedienen.

Tabel 3.4b Scores op inkoop naar type onderwijs periode 2014-2016 (n=78)

	Type onderwijs			
	Deelnemers jonger dan 23 jaar		Deelnemers van 23 jaar en ouder	
	n	%	n	%
volledig	12	43	15	30
deels	6	21	1	2
eigen materiaal	10	36	34	68
Totaal	28	100	50	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die onderwijs bieden aan deelnemers van 23 jaar en ouder, gebruiken vaker eigen materiaal dan opleidingen aan instellingen die voornamelijk onderwijs bieden aan jongere deelnemers.

Tabel 3.4c Scores op examinering en diplomering uitgesplitst naar inkoop periode 2014-2016 (n=78)

	Inkoop			
	Inkoop		Eigen materiaal	
	%	n	%	n
<i>Examinering en diplomering</i>	50	34	43	44
Exameninstrumentarium*	76	34	57	44
Afname en beoordeling*	82	34	61	44
Diplomering*	50	34	45	44

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij opleidingen die het examenmateriaal volledig inkopen, is de afname en beoordeling significant vaker op orde dan bij opleidingen die (deels) eigen examenmateriaal gebruiken. Er is geen significant verschil in het totaaloordeel over examinering en diplomering, exameninstrumentarium of diplomering.

3.5 Kwaliteitsgebied 3: opbrengsten

De opbrengsten zijn slechts bij 27 van de 86 opleidingen beoordeeld. Zie hoofdstuk 10 voor een uitgebreide opbrengstanalyse van de nbi's. In tabel 3.2b is het totaaloordeel over het kwaliteitsgebied opbrengsten opgenomen.

3.6 Kwaliteitsgebied 4: kwaliteitsborging op opleidingsniveau

Tabel 3.6a Percentage voldoende opleidingen op kwaliteitsborging en de onderliggende aspecten en indicatoren naar onderwijstype periode 2014-2016 (n = 85)

	Type onderwijs		Totaal
	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder	
	%	%	
<i>Kwaliteitsborging</i>	58	44	49
Sturing *	88	56	68
Plannen	92	57	70
Informatie	87	65	73
Continuïteit	97	75	83
Beoordeling *	67	48	55
Monitoring	86	60	69
Evaluatie	73	49	58
Verbetering en verankering *	67	50	56
Verbeteraanpak	76	52	61
Deskundigheidsbevordering	94	71	80
Verankering	71	51	59
Dialogoog en verantwoording	82	79	80
Intern	97	79	86
Extern	77	79	78

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die onderwijs bieden aan deelnemers jonger dan 23 jaar hebben vaker de sturing, monitoring, evaluatie, verbeteraanpak, deskundigheidsbevordering en de interne dialoog op orde dan opleidingen van instellingen die voornamelijk onderwijs bieden aan oudere deelnemers.

3.7 Relatie tussen de kwaliteitsgebieden

De relatie is telkens apart bekeken voor het type onderwijs (deelnemers jonger dan 23 en deelnemers van 23 jaar en ouder). Let op: het aantal opleidingen is zeer klein.

Tabel 3.7a Percentage voldoende opleidingen (deelnemers jonger dan 23) op onderwijsproces uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=7) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=24) periode 2014-2016

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
	%	%
<i>Onderwijsproces</i>	54	94
Samenhang	92	100
Inhoud	92	100
Programmering	100	100
Maatwerk	85	94
Differentiatie	85	94

Didactisch handelen*	100	100
Interactie	100	100
Ondersteuning en begeleiding van de leeractiviteiten	100	100
Feedback op de leeractiviteiten en de leerresultaten	100	100
Leertijd	100	100
Benutting	100	100
Werkdruk	100	100
Leeromgeving	100	100
Schoolklimaat	100	100
Materiële voorzieningen	85	100
Intake & plaatsing	92	100
Voorlichting	91	100
Intake en plaatsing	92	100
Studieloopbaanbegeleiding*	77	100
Informatievoorziening	75	100
Studieloopbaanbegeleiding	75	100
Zorg	100	100
Eerste- en tweedelijnszorg	100	100
Derdelijnszorg	100	100
Beroepspraktijkvorming*	77	94
Vorbereiding studenten en bedrijven	80	94
Plaatsing	100	94
Begeleiding door leerbedrijf	92	94
Begeleiding door de opleiding	62	94

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De samenhang tussen onderwijsproces en kwaliteitsborging van de opleidingen van instellingen die onderwijs verzorgen aan deelnemers jonger dan 23 jaar is tamelijk hoog (r. 479). Bij opleidingen waar het onderwijsproces voldoende is, is ook vaker de kwaliteitsborging voldoende. Dit verschil is vooral zichtbaar in de studieloopbaanbegeleiding en de begeleiding door de opleiding bij de beroepspraktijkvorming.

Ook bij de opleidingen van instellingen die geen dagonderwijs verzorgen zien we deze relaties terug.

Tabel 3.7b percentage voldoende opleidingen (deelnemers ouder dan 23 jaar) op onderwijsproces uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=15) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=25) periode 2014-2016

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
	%	%
<i>Onderwijsproces</i>	44	100
Samenhang	48	100
Inhoud	78	100
Programmering	52	100
Maatwerk	56	92
Differentiatie	59	92
Didactisch handelen*	93	100
Interactie	96	100
Ondersteuning en begeleiding van de leeractiviteiten	96	100
Feedback op de leeractiviteiten en de leerresultaten	60	100
Leertijd	91	100
Benutting	92	100
Werkdruk	86	100
Leeromgeving	100	100
Schoolklimaat	100	100
Materiële voorzieningen	100	100
Intake & plaatsing	59	100
Voorlichting	92	100
Intake en plaatsing	62	100
Studieloopbaanbegeleiding*	63	100
Informatievoorziening	67	92
Studieloopbaanbegeleiding	63	100
Zorg	93	100

Eerste- en tweedelijnszorg	92	100
Derdelijnszorg	80	92
Beroepspraktijkvorming*	48	100
Voorbereiding studenten en bedrijven	54	100
Plaatsing	52	100
Begeleiding door leerbedrijf	62	100
Begeleiding door de opleiding	46	92

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die onderwijs aanbieden aan deelnemers van 23 jaar of ouder en hun kwaliteitsboring op orde hebben, scoren ook vaker een voldoende op:

- samenhang
- maatwerk
- feedback
- intake & plaatsing
- studieloopbaanbegeleiding
- beroepspraktijkvorming.

Tabel 3.7c percentage voldoende opleidingen (deelnemers jonger dan 23) op examinering en diplomering uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=14) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=16) periode 2014-2016

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
	%	%
<i>Examinering en diplomering</i>	36	56
Exameninstrumentarium*	79	81
Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	80	81
Dekking van het kwalificatiedossier	79	100
Cesuur	100	81
Beoordelingswijze	100	80
Transparantie	86	100
Afname en beoordeling*	71	94
Authentieke afname	79	100
Betrouwbaarheid	79	94
Diplomering*	36	56
Besluitvorming diplomering	62	88
Verantwoordelijkheid examencommissie	38	60

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij opleidingen van instellingen die voornamelijk onderwijs bieden aan deelnemers jonger dan 23 jaar is er geen significante samenhang tussen het oordeel op examinering en diplomering en de kwaliteitsborging.

Omdat examinering niet bij alle opleidingen is onderzocht, zijn de aantallen klein.

Tabel 3.7d percentage voldoende opleidingen (deelnemers ouder dan 23 jaar) op examinering en diplomering uitgesplitst naar opleidingen met onvoldoende kwaliteitsborging (n=28) en opleidingen met voldoende kwaliteitsborging (n=23) periode 2014-2016

	Kwaliteitsborging	
	Onvoldoende	Voldoende
	%	%
<i>Examinering en diplomering</i>	14	87
Exameninstrumentarium*	32	91
Onderscheid tussen ontwikkelgerichte toetsen en examinering	48	100
Dekking van het kwalificatiedossier	37	91
Cesuur	36	91
Beoordelingswijze	56	100
Transparantie	77	91
Afname en beoordeling*	36	100
Authentieke afname	62	100

Betrouwbaarheid	31	100
Diplomering*	18	87
Besluitvorming diplomering	37	95
Verantwoordelijkheid examencommissie	18	86

*kernaspecten

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij opleidingen op een instelling die onderwijs verzorgt aan deelnemers van 23 jaar of ouder is er wel een samenhang tussen de gebieden examinering en diplomering en kwaliteitsborging (r .724). Op transparantie na, zien we dat opleidingen van instellingen die gericht zijn op oudere deelnemers vaker hun examinering en diplomering op orde hebben als ook hun kwaliteitsborging op orde is.

3.8 Kwaliteitsgebied 5: naleving van wettelijke vereisten

Zie tabel 3.2b.

3.9 Vervolgtoezicht en tekortkomingen

Tabel 3.9a Vervolgtoezicht en tekortkomingen mbo nbi-opleidingen in percentages in de periode 2014-2016 (n=85)

	Type onderwijs	
	Deelnemers jonger dan 23 jaar	Deelnemers van 23 jaar en ouder
	%	%
Zwak onderwijs	9	3
Zeer zwak onderwijs	0	0
Onvoldoende opbrengsten	11	22
Onvoldoende examenkwaliteit	53	53
Niet-naleving: onvoldoende kwaliteitsborging	42	56
Niet-naleving: andere wettelijke vereisten	18	38

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Opleidingen van instellingen die voornamelijk onderwijs geven aan deelnemers van 23 jaar en ouder krijgen vaker vervolgtoezicht vanwege het niet naleven van wettelijke vereisten dan opleidingen van instellingen die zich op een jongere doelgroep richten. Op de overige vormen van vervolgtoezicht zijn er geen significante verschillen.

4 Verslagen van werkzaamheden nbi's

De verslagen van werkzaamheden (vww) van de nbi's waarbij er in 2014, 2015 en 2016 een onderzoek in het kader van de SVI heeft plaatsgevonden, zijn met behulp van een vragenlijst door inspecteurs/analisten beoordeeld. In 2014 zijn de jaarverslagen over 2013 (n=20) beoordeeld, in 2015 de jaarverslagen over 2014 (n=22) en in 2016 de jaarverslagen over 2015 (n=20).

Tabel 4a Informatie over de omvang van de instellingen (n=62)

1. Bevat het verslag informatie over de omvang van de instelling?		
	n	%
Ja	52	84
Nee	10	16

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De meeste instellingen rapporteren in het verslag van werkzaamheden over de omvang van de instelling.

Tabel 4b Informatie over aantal onderwerpen (n=62)

2. Bevat het verslag informatie over de volgende onderwerpen?			
		n	%
Aantal vsv'ers	Ja	38	61
	Nee	24	39
Rendementen van opleidingen	Ja	43	69
	Nee	19	31
De afhandeling van klachten	Ja	55	89
	Nee	7	11

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In het merendeel van de verslagen is informatie opgenomen over de afhandeling van klachten. Ruim twee derde van de nbi's rapporteert in het verslag van werkzaamheden over de rendementen van de opleidingen. Een iets kleiner deel rapporteert over het aantal voortijdig schoolverlaters (vsv'ers). Een van de verklaringen hiervoor kan zijn dat een gedeelte van de nbi's alleen onderwijs verzorgt aan volwassenen en die vallen niet binnen de definitie van vsv. Maar opvallend is dat bijna de helft van de instellingen die onderwijs verzorgen aan deelnemers jonger dan 23 jaar in het verslag van werkzaamheden niet over het aantal vsv'ers rapporteert.

Tabel 4c Beoordeling van onderwijskwaliteit (n=62)

Beoordeling onderwijskwaliteit			
		n	%
Bevat het verslag een beoordeling van de onderwijskwaliteit?	Ja	36	58
	Nee	26	42
Vindt de beoordeling plaats met inzet van onafhankelijke deskundigen?	Ja	7	19
	Nee	20	56
	Onbekend	9	25
Bevat het verslag verbetermaatregelen/voorgenomen beleid op basis van de uitkomsten van de beoordeling?	Ja	31	86
	Nee	5	14
	N.v.t.	0	0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In ruim 40 procent van de verslagen van werkzaamheden is geen informatie opgenomen over de onderwijskwaliteit. Slechts een kleine 20 procent van de nbi's die wel iets daarover opneemt maakt gebruik van onafhankelijke deskundigen. Een ruime meerderheid van de nbi's die een oordeel over de onderwijskwaliteit opnemen, noemt ook verbetermaatregelen naar aanleiding van de uitkomsten van de beoordeling.

Tabel 4f Beoordeling van examenkwaliteit (n=62)

Beoordeling examenkwaliteit		
	n	%

Bevat het verslag een beoordeling van de examenkwaliteit?	Ja	30	48
	Nee	32	52
Vindt de beoordeling plaats met inzet van onafhankelijke deskundigen?	Ja	9	30
	Nee	10	33
	Onbekend	11	37
Bevat het verslag verbetermaatregelen/voorgenomen beleid op basis van de uitkomsten van de beoordeling?	Ja	23	77
	Nee	4	13
	N.v.t.	3	10

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bijna de helft van de nbi's vermeldt in het verslag van werkzaamheden iets over de beoordeling van de examenkwaliteit. Een derde van de instellingen (n=20) die aandacht besteden aan de beoordeling van de examenkwaliteit, geeft aan daarvoor gebruik te maken van onafhankelijke deskundigen. Bijna vier op de vijf instellingen die aandacht besteed aan de beoordeling van examenkwaliteit geeft aan dat ze op basis daarvan verbetermaatregelen hebben geformuleerd en/of beleid hebben gemaakt.

5 Analyse van de jaarverslagen

De jaarverslagen over 2013 (n=23) zijn beoordeeld van bekostigde instellingen die in 2014 een SVI hebben gehad. De jaarverslagen over 2014 (n= 22) zijn beoordeeld voor bekostigde instellingen die in 2015 een SVI hebben gehad. Voor de bekostigde instellingen die in 2016 een SVI hebben gehad, zijn de jaarverslagen over 2015 beoordeeld. Alle jaren vormen daarmee representatieve steekproeven voor het bekostigd mbo.

Tabel 5a Onderdelen in het jaarverslag (2013 n=23, 2014 n=22, 2015 n=22, Totaal n=67)

		Jaarverslag over...							
		2013		2014		2015		Totaal	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Verklaring bevoegd gezag over welke maatregelen werden genomen opdat alle opleidingen voldoen aan de wettelijke vereisten	Ja	5	22	12	55	10	45	27	40
	Nee	18	78	10	45	12	55	40	60
Diplomaresultaat op instellingsniveau uitgesplitst naar niveaus 1 t/m 4	Ja	14	61	9	41	12	55	35	52
	Nee	9	39	13	59	10	45	32	48
Jaarresultaat op instellingsniveau uitgesplitst naar niveaus 1 t/m 4	Ja	14	61	10	45	12	55	36	54
	Nee	9	39	12	55	10	45	31	46
Aantal vsv-ers op instellingsniveau	Ja	23	100	21	95	22	100	66	99
	Nee	0	0	1	5	0	0	1	1
Tevredenheid deelnemers	Ja	12	52	18	82	12	55	42	63
	Nee	11	48	4	18	10	45	25	37
Bij relatief hoge studenttevredenheid de succesfactoren	Ja	1	4	2	9	5	23	8	12
	Nee	22	96	20	91	17	77	59	88
Bij relatief lage studenttevredenheid reflectie over oorzaken en verbeteringen	Ja	4	17	5	23	6	27	15	22
	Nee	19	83	17	77	16	73	52	78
Welke opleidingen / examens door inspectie werden onderzocht	Ja	9	39	17	77	14	64	40	60
	Nee	14	61	5	23	8	36	27	40
Uitkomsten van eventueel inspectieonderzoek met de kern van geconstateerde problemen en wat instelling van plan is daaraan te doen / er aan deed	Ja	1	4	12	55	10	45	23	34
	Nee	22	96	10	45	12	55	44	66
Arbeidsmarktrelevantie van opleidingen	Ja	0	0	6	27	7	32	13	19
	Nee	23	100	16	73	15	68	54	81
Afhandeling van klachten (aantal, onderwerp, wijze van behandelen)	Ja	15	65	19	86	12	55	46	69
	Nee	8	35	3	14	10	45	21	31
Onderwijskundige zaken (visie, concepten, ontwikkelingen)	Ja	23	100	22	100	22	100	67	100
	Nee	0	0	0	0	0	0	0	0
Aanwezigheid en werking van een kwaliteitssysteem	Ja	18	78	20	91	20	91	58	87
	Nee	5	22	2	9	2	9	9	13
Extern rendement	Ja	11	48	5	23	7	32	23	34
	Nee	12	52	17	77	15	68	44	66

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Vrijwel alle instellingen rapporteren in hun jaarverslag over het aantal vsv'ers. Ook is er in de meeste verslagen aandacht voor onderwijskundige zaken en het kwaliteitszorgsysteem. Ruim twee derde van de jaarverslagen bevat informatie over de afhandeling van klachten, maar in vergelijking met vorig jaar wordt daarover wel minder vaak gerapporteerd. Ruim de helft van de verslagen besteedt aandacht aan het diplomaresultaat en jaarresultaat.

De aandacht voor de arbeidsmarktrelevantie in jaarverslagen is laag, terwijl deze informatie gemakkelijk te verkrijgen is via de opleidingenbijsluiters van het SBB. Ook is er niet vaak aandacht voor het externe rendement.

Tabel 5b Beoordeling onderwijskwaliteit (2013 n=23, 2014 n=22, 2015=22, totaal n=67)

		Beoordeling onderwijskwaliteit							
		Jaarverslag over...							
		2013		2014		2015		Totaal	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Bevat het GJ een beoordeling van de onderwijskwaliteit?	Ja	6	26	19	86	12	55	37	55
	Nee	17	74	3	14	10	45	30	45
Vindt de beoordeling plaats met inzet van onafhankelijke deskundigen?	Ja	2	33	11	58	8	67	21	57
	Nee	2	33	4	21	1	8	7	19
	Onbekend	2	33	4	21	3	25	9	24
Bevat het GJ verbetermaatregelen/voorgenomen beleid op basis van de uitkomsten van de beoordeling?	Ja	5	83	17	89	7	58	29	78
	Nee	1	17	2	11	5	42	8	22
	N.v.t.	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In vergelijking met vorig jaar wordt er significant minder vaak aandacht besteed aan de beoordeling van de onderwijskwaliteit. Ook bevat het jaarverslag minder vaak een beschrijving van verbetermaatregelen op basis van de beoordeling van de onderwijskwaliteit.

Tabel 5c Beoordeling examenkwaliteit (2013 n=23, 2014 n=22, 2015 n=22 totaal n=67)

		Beoordeling examenkwaliteit							
		Jaarverslag over...							
		2013		2014		2015		Totaal	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Bevat het GJ een beoordeling van de examenkwaliteit?	Ja	2	9	13	59	9	41	24	36
	Nee	21	91	9	41	13	59	43	64
Vindt de beoordeling plaats met inzet van onafhankelijke deskundigen?	Ja	0	0	9	69	6	67	15	63
	Nee	1	50	1	8	1	11	3	13
	Onbekend	1	50	3	23	2	22	6	25
Bevat het GJ verbetermaatregelen/voorgenomen beleid op basis van de uitkomsten van de beoordeling?	Ja	2	100	12	92	6	67	20	83
	Nee	0	0	1	8	2	22	3	13
	N.v.t.	0	0	0	0	1	11	1	4

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In 2015 is in ruim 40 procent van de jaarverslagen aandacht besteed aan de beoordeling van de examenkwaliteit; een groot deel van de instellingen rapporteert daar dus niet over. Bij de beoordeling worden niet altijd onafhankelijke deskundigen ingezet (n=13).

6 Opbrengsten bekostigd mbo over de jaren 2010-2014

6.1 Definitie opbrengsten voor schooljaar 2014/2015

Opbrengsten zijn gedefinieerd als het percentage studenten dat het mbo gediplomeerd heeft verlaten. De onderzoeksgroep is beperkt tot de groep studenten die bij aanvang van schooljaar 2014/2015 in het mbo zaten (inschrijving op 1-10-2014) en bij aanvang van schooljaar 2015/2016 (1-10-2015) het mbo hebben verlaten (mbo-verlaters). De behaalde diploma's zijn per student ontdubbeld. D.w.z. per student is alleen het hoogst behaalde mbo-diploma opgenomen in het analysebestand. Dat diploma kan in een eerder schooljaar zijn behaald. Deze definitie betreft alle schooljaren waarover gerapporteerd wordt.

Er is voor alle gerapporteerde jaren gebruikt gemaakt van de definitieve 1 cijferbestanden van DUO.

6.2 Startkwalificaties en hoogte van behaalde diploma

Tabel 6.2a Verdeling mbo-gediplomeerden naar diplomaniveau 2010/2011-2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
	%	%	%	%	%
Ongediplomeerd	25,6	22,9	20,6	18,1	16,5
Mbo niveau 1	6,6	6,1	6,4	6,6	4,6
Mbo niveau 2	19,2	21,1	20,2	19,4	17,9
Mbo niveau 3	17,4	17,8	18,4	19,4	20,9
Mbo niveau 4	31,3	32,1	34,4	36,5	40,1
Totaal n	188.178	187.902	182.823	176.452	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In het mbo wordt gesproken van een startkwalificatie indien minimaal een diploma op niveau 2 wordt behaald. Het aandeel studenten dat het mbo verlaat zonder startkwalificatie (= geen diploma of een diploma op niveau 1) is de afgelopen jaren gedaald van bijna een derde tot 21 procent in schooljaar 2014/2015.

Ruim 40 procent van de uitstromers in schooljaar 2014/2015 heeft een diploma op niveau 4 gehaald. Dit is beduidend hoger dan in voorgaande jaren. Dit heeft deels te maken met de afname van deelnemers op niveau 1 en 2, waardoor het aandeel gediplomeerden op niveau 4 groter is. Daarnaast is het aandeel studenten dat een bbl opleiding volgt afgenomen en juist in deze opleidingen wordt er vaak op niveau 2 gestart.

In de tabel hieronder staat de uitsplitsing naar behaald diploma-niveau exclusief de ongediplomeerde uitstromers.

Tabel 6.2b Verdeling mbo-gediplomeerden (exclusief ongediplomeerden) naar diplomaniveau 2010/2011-2014/2015 (n=136.112)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
	%	%	%	%	%
Mbo niveau 1	8,8	8,0	8,0	8,0	5,6
Mbo niveau 2	25,8	27,3	25,5	23,7	21,4
Mbo niveau 3	23,4	23,1	23,2	23,7	25,0
Mbo niveau 4	42,0	41,7	43,3	44,5	48,0
Totaal n	140.040	144.964	145.196	144.550	136.112

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In schooljaar 2014/2015 heeft bijna de helft van de gediplomeerde mbo-verlaters een diploma op niveau 4 gehaald. Dat is het hoogste aandeel in de afgelopen jaren. Het aandeel studenten dat het mbo verlaat met een diploma op niveau 1 of 2 is de afgelopen jaren juist gedaald. Het aandeel met een mbo-3 diploma blijft redelijk stabiel.

Deze ontwikkelingen hangen samen met een stijging van het instroomniveau: tussen 2005 en 2014 is het aandeel studenten dat instroomt in niveau 4 gestegen van 36 procent tot bijna de

helft, de instroom op niveau 1 en 2 is gedaald en de instroom op niveau 3 is redelijk constant gebleven.^{1 2}

6.3 Prestaties in het mbo over de periode 2010/2011 – 2014/2015 uitgesplitst naar kenmerken

In dit hoofdstuk staan tabellen die gaan over de prestaties in het mbo in de schooljaren 2010/2011–2014/2015. In de onderstaande tabellen zijn *de inschrijfgegevens van de mbo-verlaters zoals bekend op 1 oktober van het betreffende schooljaar* afgezet tegen het wel of niet behalen van een diploma in het mbo.

De afgelopen jaren is de instroom van studenten in het mbo veranderd. Het totaal aantal studenten in het mbo daalt, met name op niveau 1, 2 en 3, deelname aan bbl-opleidingen neemt sterk af en de instroom van studenten van 23 jaar en ouder is tussen 2012 en 2015 met ruim 40 procent gedaald.³

Inschrijfniveau

Tabel 6.3a Percentage gediplomeerden naar inschrijfniveau op 1 oktober periode 2010/2011–2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Niveau 1	56,2	15.018	57,0	13.715	60,8	13.200	66,4	12.227	60,2	6.953
Niveau 2	64,9	46.871	69,9	48.271	71,2	45.219	73,7	40.687	75,3	33.075
Niveau 3	77,8	48.712	80,5	47.742	82,7	45.855	85,3	44.893	87,4	43.204
Niveau 4	81,6	77.577	83,1	78.174	85,4	78.549	86,7	78.645	86,7	79.869
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016.

Bij inschrijfniveau 2 en 3 is een stijging van het rendement (percentage gediplomeerde stelselverlaters) zichtbaar. Deze trend doet zich al een aantal jaren voor. Op niveau 4 lijkt de stijgende trend te stabiliseren. Het diplomarendement op niveau 1 is in 2014/2015 na een aantal jaren van stijging juist gedaald.

De studentpopulatie die uitstroomt uit niveau 1 is in 2014/2015 anders van samenstelling dan de jaren daarvoor; de gemiddelde leeftijd ligt significant lager en het aandeel studenten in bbl en bol deeltijd is significant gedaald met respectievelijk 65 en 81 procent. Dit hangt waarschijnlijk samen met de omvorming van de niveau 1 opleiding tot entree opleiding die alleen nog toegankelijk is voor deelnemers zonder vo-diploma. En daarnaast door de afbouw van bedrijfsgerelateerde trajecten. In de studentpopulatie die uitstroomt uit niveau 2 is een vergelijkbare, maar minder extreme, verandering in samenstelling te zien. Dit hangt waarschijnlijk samen met het vervallen van de drempelloze instroom op niveau 2, waardoor het in principe niet meer mogelijk is om zonder diploma op dit niveau in te stromen.

Tabel 6.3b Gemiddelde leeftijd van uitstromers met inschrijfniveau 1 op 1 oktober periode 2010/2011–2014/2015 (n 2014/2015=6.953)

	Gemiddelde leeftijd	n
2010/2011	30,73	15.018
2011/2012	30,43	13.715
2012/2013	29,89	13.200
2013/2014	29,54	12.227
2014/2015	23,97	6.953

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016.

1 Daling van de deelname aan de beroepsgerichte leerweg van het vmbo; passend in een internationale trend? – Westershuis, A., Baay, P. & Neuvel, J. (ECBO), oktober 2016

2 Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2015: sectorrapportage – Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, juli 2016

3 Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2015, sectorrapportage – Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, juli 2016

Tabel 6.3c Verdeling bol/bbl onder uitstromers met inschrijfniveau 1 op 1 oktober periode 2010/2011 – 2014/2015 (n 2014/2015=6.953)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
	n	n	n	n	n
Bol Voltijd	4.060	4.081	4.211	4.379	3.976
Bbl	9.638	8.560	7.951	6.844	2.376
Bol Deeltijd	528	449	261	171	32
Examendlnr	792	625	777	833	569
Totaal	15.018	13.715	13.200	12.227	6.953

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016.

Uit tabel 6.3a valt niet het niveau van het behaalde diploma af te lezen, want het wel of niet halen van een diploma is alleen afgezet tegen het inschrijfniveau van de student. In de tabel 6.2b werd duidelijk dat 48 procent van de uitgestroomde gediplomeerde studenten een niveau 4 diploma heeft gehaald.

Inschrijfniveau versus hoogst behaalde diploma in het mbo

In de onderstaande tabellen is het inschrijfniveau van de student op 1 oktober afgezet tegen het hoogste diplomaniveau waarmee de student het mbo heeft verlaten. De gele arcering geeft aan dat het inschrijfniveau op 1 oktober gelijk is aan behaalde diploma. Een deel van de studenten heeft dus op een lager mbo-niveau een diploma behaald dan waar ze stonden ingeschreven op 1 okt. Andersom komt ook voor, namelijk dat studenten een diploma op een hoger niveau behalen dan waar ze op 1 oktober stonden ingeschreven.

Tabel 6.3d Verdeling van inschrijfniveau op 1 oktober 2014 naar hoogst behaalde diplomaniveau in aantallen en percentages (n=163.101)

	Ongediplomeerd		Mbo niveau 1		Mbo niveau 2		Mbo niveau 3		Mbo niveau 4	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Niveau 1	39,8	2.768	58,8	4.090	1,2	80	,2	11	,1	4
Niveau 2	24,7	8.176	9,9	3.276	62,4	20.638	1,9	632	1,1	353
Niveau 3	12,6	5.455	,3	126	16,7	7.205	66,5	28.721	3,9	1.697
Niveau 4	13,3	10.590	,1	70	1,6	1.315	5,8	4.634	79,2	63.260

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

oranje: diplomaniveau is lager dan inschrijfniveau op 1 okt 2014

geel: diplomaniveau is gelijk aan inschrijfniveau op 1 okt 2014

lichtblauw: diplomaniveau is hoger dan inschrijfniveau op 1 okt 2014

Hieronder dezelfde tabel, maar dan gepercenteerd zonder de ongediplomeerde mbo-verlaters.

Tabel 6.3e verdeling van inschrijfniveau op 1 oktober 2014 naar hoogst behaalde diplomaniveau in aantallen en percentages, exclusief de ongediplomeerde mbo-verlaters (n=136.112)

	Mbo niveau 1		Mbo niveau 2		Mbo niveau 3		Mbo niveau 4	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Niveau 1	97,7	4.090	1,9	80	,3	11	,1	4
Niveau 2	13,2	3.276	82,9	20.638	2,5	632	1,4	353
Niveau 3	,3	126	19,1	7.205	76,1	28.721	4,5	1.697
Niveau 4	,1	70	1,9	1.315	6,7	4.634	91,3	63.260

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Niet voor alle stelselverlaters in het mbo is het hoogst behaalde diplomaniveau gelijk aan het inschrijfniveau op 1 oktober 2014. De oranje arcering in bovenstaande tabellen geeft aan dat het diplomaniveau lager is dan het inschrijfniveau. Dat is het geval als:

- studenten het mbo zonder diploma verlaten. In niveau 1 betreft dat bijna 40 procent van de studenten, in niveau 3 en 4 is het aandeel ongediplomeerde mbo-verlaters ongeveer 13 procent.

- studenten binnen een schooljaar afzakken naar een lager niveau en op dat niveau een diploma behalen, waarna ze het mbo verlaten.
- studenten die verder studeren na eerder in het mbo al een diploma te hebben gehaald op een lager niveau, maar vervolgens hun tweede opleiding niet afmaken. Deze studenten verlaten het mbo dus met een eerder behaald diploma op een lager niveau.

Tabel 6.3f Percentage studenten met een diploma op het niveau van inschrijving in het jaar van uitstroom op 1 okt per mbo-niveau 2010/2011 en 2014/2015 (n=163.101)

% diploma gelijk aan inschrijfniveau op 1okt	2010/2011	2014/2015
mbo-1	53,7	58,8
mbo-2	54,0	62,4
mbo-3	55,3	66,5
mbo-4	72,7	79,2

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In de afgelopen jaren halen steeds meer studenten een diploma dat past bij hun inschrijfniveau op 1 oktober van het jaar van uitstroom.

Hieronder staat dezelfde tabel nogmaals, maar dan zonder de ongediplomeerde mbo-verlaters.

Tabel 6.3g Percentage studenten met een diploma op het niveau van inschrijving in het jaar van uitstroom op 1 okt per mbo-niveau 2010/2011 en 2014/2015, exclusief ongediplomeerde mbo-verlaters (n=136.112)

% diploma gelijk aan inschrijfniveau op 1okt	2010/2011	2014/2015
mbo-1	95,5	97,7
mbo-2	83,2	82,9
mbo-3	71,1	76,1
mbo-4	89,1	91,3

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Leerweg

Tabel 6.3h Percentage gediplomeerden naar leerweg op 1 okt periode 2010/2011 – 2014/2015 (n 14/15=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Bol Voltijd	74,9	94.873	77,0	95.233	79,0	96.669	80,3	100.568	81,6	105.787
Bbl	73,9	78.316	76,8	76.609	79,5	71.809	84,1	62.686	87,4	48.450
Bol Deeltijd	66,7	5.272	71,5	4.926	73,0	3.482	81,5	2.003	84,9	757
Examendlnr	78,4	9.717	83,2	11.134	84,3	10.863	84,1	11.195	83,7	8.107
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In eerdere jaren waren de rendementen logischerwijs altijd het hoogst bij de examendeelnemers, want zij hoeven vaak nog maar een gedeelte van de opleiding af te maken. In het schooljaar 2014/2015 zijn de rendementen het hoogst bij de bbl'ers.

Er is een forse stijging van het rendement zichtbaar bij bol deeltijd. De omvang van het aantal deelnemers aan deze leerweg is echter fors afgenomen, aangezien bol deeltijd sinds 1 augustus 2014 is afgeschaft.

Sector

Tabel 6.3i Percentage gediplomeerden naar sector op 1 okt periode 2010/2011-2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N
Zorg & welzijn	76,4	57.969	79,1	57.917	82,6	57.830	84,9	55.443	86,6	52.174
Techniek	76,0	49.728	79,5	50.768	80,5	46.384	81,9	44.645	82,6	42.091
Economie	72,7	61.806	75,4	60.867	77,5	60.849	81,5	59.219	82,3	55.964
Groen	78,9	11.604	78,9	11.833	82,4	11.483	82,5	10.964	86,3	9.137
Combinatie	55,1	7.071	54,5	6.517	55,5	6.277	58,3	6.181	60,2	3.735
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De stijging van het rendement ten opzichte van eerdere schooljaren zet in schooljaar 2014/2015 in alle sectoren door. In de sector zorg en welzijn is, net als in eerdere jaren, het hoogste rendement behaald. Opleidingen zorg en welzijn worden voornamelijk op niveau 3 en 4 aangeboden.

Domein

Tabel 6.3j percentage gediplomeerden naar domein op 1 okt periode 2010/2011–2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
AKA	57,6	7.756	57,5	7.968	59,5	7.907	62,1	7.616	57,5	5.194
Afbouw, hout en onderhoud	77,5	3.275	78,3	3.394	80,5	3.322	82,9	2.798	84,4	2.786
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	72,0	1.879	75,4	2.098	74,4	1.934	79,5	2.145	80,3	2.158
Bouw en infra	82,8	6.763	83,0	6.420	85,4	5.510	86,4	4.798	86,3	3.976
Economie en administratie	72,7	20.227	77,0	19.289	80,0	18.513	82,4	18.495	83,4	17.601
Handel en ondernemerschap	74,1	15.526	75,5	15.015	78,6	14.260	80,7	14.671	81,3	14.114
Horeca en bakkerij	74,6	9.199	76,0	9.571	77,7	9.441	78,8	9.210	80,1	9.505
Informatie en communicatietechnologie	75,3	5.725	74,9	5.484	77,8	5.756	78,1	5.584	79,7	5.843
Media en vormgeving	74,1	5.877	76,9	5.833	78,4	5.692	81,5	5.864	81,4	6.021
Mobiliteit en voertuigen	74,3	5.549	77,2	5.658	79,6	5.284	82,2	5.064	82,6	4.656
Techniek en procesindustrie	74,0	17.862	79,0	16.261	80,1	15.642	83,1	15.167	86,0	14.000
Toerisme en recreatie	74,6	3.966	78,0	3.847	81,4	3.939	84,5	3.674	86,3	3.532
Transport, scheepvaart en logistiek	79,3	10.495	82,3	13.020	76,5	10.950	79,3	10.371	84,6	7.069
Uiterlijke verzorging	72,4	4.652	76,4	4.475	81,7	4.240	84,6	4.237	86,4	4.401
Veiligheid en sport	67,6	9.945	71,7	10.108	76,4	10.447	81,7	10.265	82,1	9.721
Voedsel, natuur en leefomgeving	74,3	10.363	76,6	9.908	80,3	10.222	84,1	9.003	86,0	8.433
Zorg en welzijn	77,2	49.119	79,9	49.553	83,2	49.764	85,3	47.490	87,0	44.091
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016.

De top drie van domeinen met de hoogste opbrengsten in schooljaar 2014/2015 zijn:

1. Zorg en Welzijn (87,0 procent)
2. Uiterlijke verzorging (86,4 procent)
3. Bouw en infra | Toerisme en recreatie (86,3 procent)

De top drie van domeinen (m.u.v. AKA) met de laagste opbrengsten in schooljaar 2014/2015 zijn:

1. Informatie- en communicatietechnologie (79,7 procent)
2. Horeca & Bakkerij (80,1 procent)
3. Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek (80,3 procent)

In alle domeinen (m.u.v. AKA) is een stijging van het rendement zichtbaar ten opzichte van vorig schooljaar.

Geslacht

Tabel 6.3k Percentage gediplomeerden naar geslacht op 1 okt periode 2010/2011–2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Vrouw	77,1	89.065	79,7	88.304	82,3	87.087	85,0	83.240	86,6	78.015
Man	72,0	99.113	74,9	99.598	76,8	95.736	79,2	93.212	80,6	85.086
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016.

Vrouwen verlaten, evenals in voorgaande jaren, het mbo vaker gediplomeerd dan mannen.

Herkomst en generatie

Tabel 6.3I Percentage gediplomeerden naar herkomst en generatie op 1 okt periode 2010/2011–2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Autochtoon	77,0	136.772	79,4	137.711	81,6	133.988	84,0	127.739	85,6	118.207
Westerse migratieachtergrond	68,7	12.511	71,7	12.447	74,4	12.289	77,8	11.793	78,3	10.683
Niet-westerse migratieachtergrond, 1e generatie	68,3	17.777	72,1	16.315	74,7	14.707	76,9	14.590	79,4	12.008
Niet-westerse migratieachtergrond, 2e generatie	66,6	21.118	69,8	21.429	72,3	21.839	75,3	22.330	76,5	22.203
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Net als in eerdere schooljaren verlaten studenten zonder migratieachtergrond het mbo vaker met een diploma dan studenten met een migratieachtergrond. Bij alle categorieën van herkomst en generatie is een stijging van het rendement zichtbaar en deze is het sterkst bij de eerste generatie niet-westerse allochtonen.

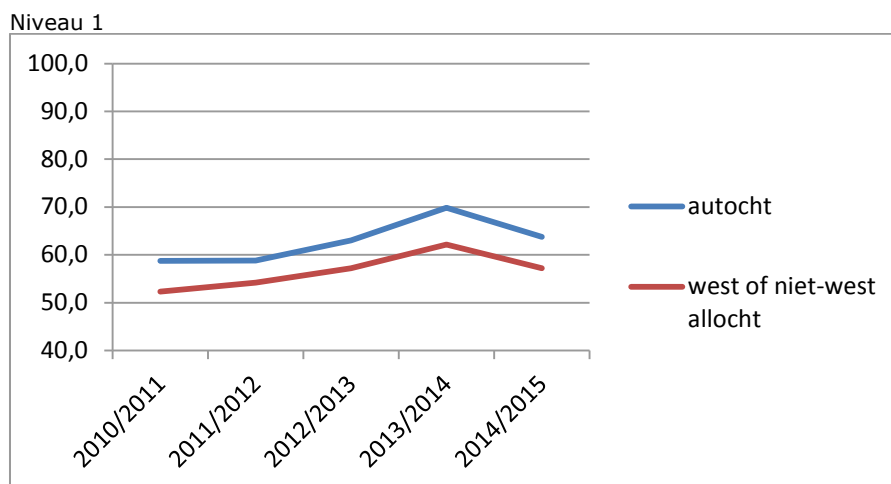
In de tabel hieronder zijn de herkomstcategorieën van studenten met een migratieachtergrond samengevoegd.

Tabel 6.3m Percentage gediplomeerden naar herkomst en generatie op 1 okt periode 2010/2011 – 2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
Geen migratieachtergrond	77,0	136772	79,4	137711	81,6	133988	84,0	127739	85,6	118207
Westerse of niet-westerse migratieachtergrond	67,7	51406	71,0	50191	73,6	48835	76,4	48713	77,7	44894
Totaal	74,4	188178	77,1	187902	79,4	182823	81,9	176452	83,5	163101

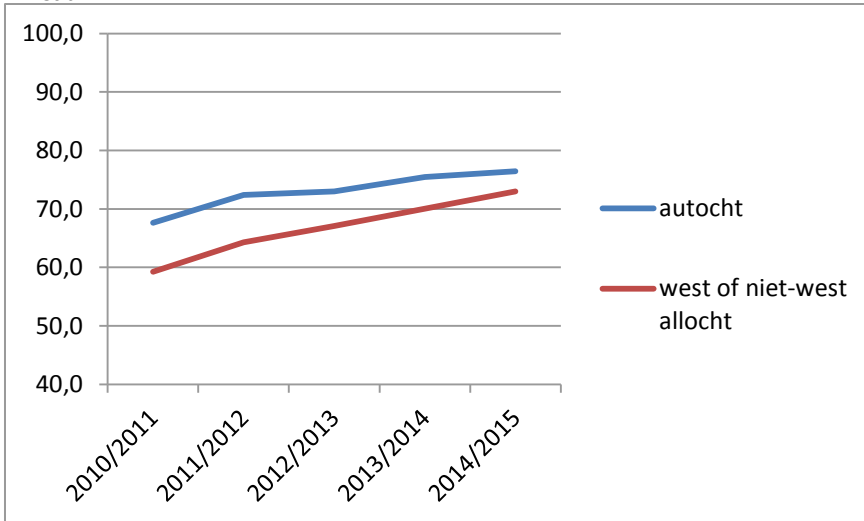
Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Figuur 6.3a Percentage gediplomeerden naar herkomst en generatie op 1 oktober periode 2010/2011 – 2014/2015, uitgesplitst naar niveau

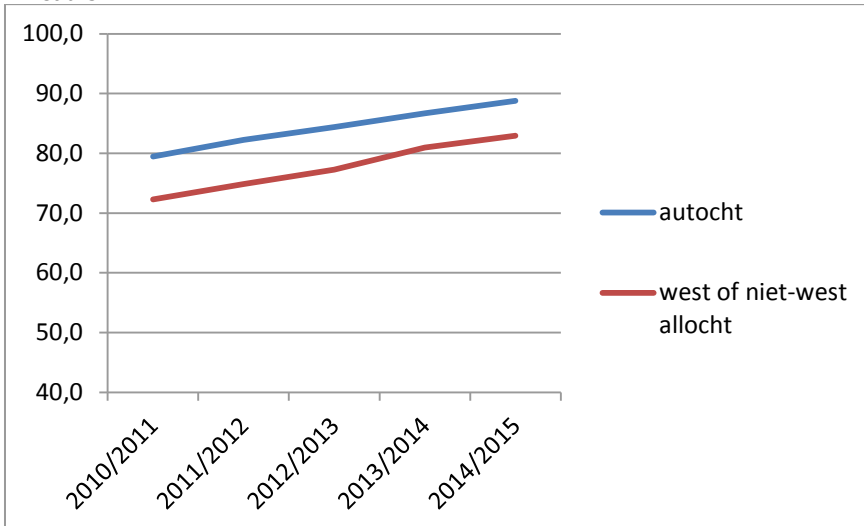
Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Niveau 2

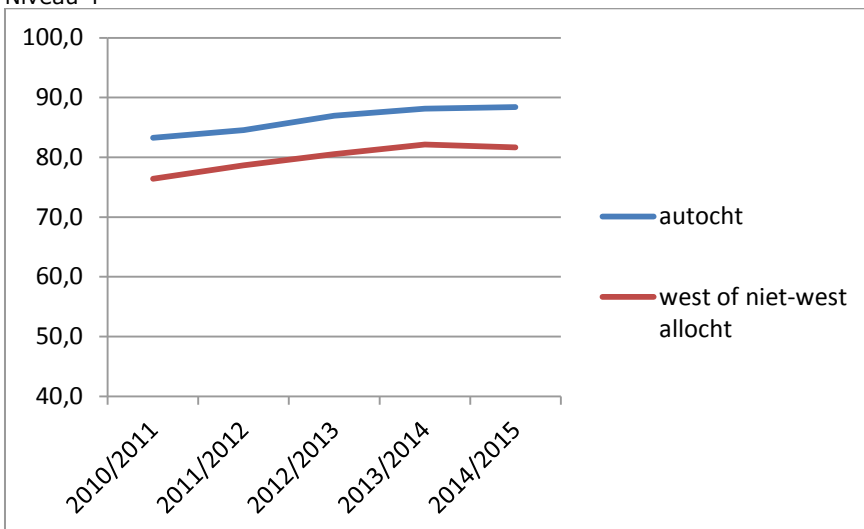
Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Niveau 3

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Niveau 4

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In figuur 6.3a is het diplomarendement uitgesplitst naar etniciteit en niveau. Het verschil in rendement tussen studenten met en zonder migratieachtergrond is het afgelopen jaar vooral op niveau 4 iets toegenomen. Op niveau 2 wordt het verschil kleiner en op niveau 1 en 3 blijft het ongeveer gelijk. De tabel met onderliggende percentages is opgenomen in bijlage 1.

Leeftijd

Tabel 6.3n Percentage gediplomeerden naar leeftijd op 1 okt periode 2010/2011–2014/2015 (n=163.101)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N
<20	68,1	70.702	70,5	70.499	73,2	69.284	75,3	68.600	76,4	69.315
20 tot 23	85,1	49.789	86,2	50.933	87,2	51.020	88,5	50.504	89,7	50.156
23 tot 30	77,6	27.356	81,3	27.467	83,3	27.372	86,6	26.639	88,7	24.689
30 of ouder	70,3	40.331	74,4	39.003	77,4	35.147	81,7	30.709	86,0	18.941
Totaal	74,4	188.178	77,1	187.902	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

De hoogste rendementen worden gehaald door studenten in de leeftijdscategorie 20-23 jaar. Bijna 90 procent van de studenten in deze leeftijdscategorie verlaat het mbo gediplomeerd. Het rendement stijgt het hardst in de leeftijdscategorieën 30 jaar of ouder en 23 tot 30. De laagste rendementen worden gehaald door de studenten in de leeftijdscategorie <20 jaar; bijna een kwart van de studenten in deze leeftijdsgroep verlaat het mbo ongediplomeerd.

Vooropleiding

Tabel 6.3o Percentage gediplomeerden naar hoogste vooropleiding voor instroom mbo periode 2012/2013 – 2014/2015 (n=163.101)

	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n
Onbekend	75,4	43.028	79,9	36.682	83,5	22.976
Praktijkonderwijs	82,7	4.086	83,7	4.183	87,4	4.249
Geen vmbo dip	70,6	13.131	74,1	13.450	77,7	13.229
Vbo dip, voor 03	86,8	3.134	91,2	2.287	93,9	1.498
vmbo BL dip	79,6	28.609	81,9	27.606	82,6	27.115
vmbo KL dip	81,6	30.799	82,8	30.633	83,6	30.616
vmbo GL dip	88,6	6.234	89,2	6.409	90,0	6.727
vmbo TL dip	83,4	41.216	84,5	42.019	84,8	43.007
havo/vwo z dip	73,1	4.788	77,5	5.171	79,5	5.637
havo/vwo m dip	77,9	7.798	80,9	8.012	81,4	8.047
Totaal	79,4	182.823	81,9	176.452	83,5	163.101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Studenten met een vbo-vooropleiding van voor 2003 behalen het hoogste rendement; bijna 94 procent van de studenten uit deze groep verlaat het mbo met een diploma.

Ook studenten met een vmbo-G diploma en studenten uit het praktijkonderwijs behalen hoge rendementen.

Ondanks de stijgende rendementen bij ongediplomeerden van het vmbo en havo/vwo, verlaten studenten uit deze groep het mbo het vaakst zonder diploma. Van de ongediplomeerde vmbo'ers behaalt ruim 22 procent ook geen diploma in het mbo.

Tabel 6.3p Verdeling ongediplomeerden naar hoogste vooropleiding voor instroom mbo periode 2012/2013 – 2014/2015 (n14/15= 26.989)

	2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	n	%	n	%	n	%
onbekend	10.567	28,1	7.387	23,2	3.797	14,1
praktijkonderwijs	707	1,9	680	2,1	536	2,0
geen vmbo dip	3.863	10,3	3.482	10,9	2.948	10,9
vbo dip, voor 03	414	1,1	201	,6	92	,3
vmbo BL dip	5.843	15,5	4.984	15,6	4.729	17,5
vmbo KL dip	5.662	15,0	5.257	16,5	5.025	18,6

vmbo GL dip	712	1,9	691	2,2	673	2,5
vmbo TL dip	6.849	18,2	6.532	20,5	6.535	24,2
havo/vwo z dip	1.288	3,4	1.161	3,6	1.157	4,3
havo/vwo m dip	1.722	4,6	1.527	4,8	1.497	5,5
Totaal	37.627	100,0	31.902	100,0	26.989	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Vooropleiding naar diplomaniveau

Tabel 6.3q Percentage (on)gediplomeerden naar behaald mbo-niveau en vooropleiding in 2014/2015

(n=163.101)

	Geen diploma		Niveau 1		Niveau 2		Niveau 3		Niveau 4	
	%	N	%	n	%	n	%	n	%	n
Onbekend	16,5	3797	10,7	2453	23,7	5445	29,1	6676	20,0	4605
Praktijkonderwijs	12,6	536	36,0	1530	38,2	1625	10,5	446	2,6	112
Geen vmbo-diploma	22,3	2948	24,2	3200	30,1	3985	13,1	1737	10,3	1359
Vmbo-diploma vóór 2003	6,1	92	1,0	15	14,2	213	38,1	571	40,5	607
Basisberoepsgerichte leerweg vmbo	17,4	4729	,8	225	40,2	10893	27,3	7397	14,3	3871
Kaderberoepsgerichte leerweg vmbo	16,4	5025	,1	42	12,8	3922	28,5	8734	42,1	12893
Theoretische/Gemengde leerweg vmbo	14,5	7208	,1	64	4,9	2446	13,7	6794	66,8	33222
Geen havo-/vwo-diploma	20,5	1157	,4	23	4,2	238	10,3	579	64,6	3640
Havo/vwo	18,6	1497	,1	10	5,9	471	13,2	1064	62,2	5005
Totaal	16,5	26.989	4,6	7.562	17,9	29.238	20,8	33.998	40,0	65.314

Oranje: resultaat lager dan verwacht

Blauw: resultaat volgens verwachting

Groen: resultaat hoger dan verwacht

Geen kleur: geen duidelijke verwachting

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Niet alle studenten (stelselverlaters) behalen bij het verlaten van het mbo een diploma dat aansluit bij de hoogste vooropleiding die ze in het voortgezet onderwijs hebben gehaald. Van de studenten met onbekende vooropleiding of een vmbo-diploma vóór 2003 is geen verwachting bepaald.

Net als voorgaande jaren blijkt uit de tabel dat studenten die praktijkonderwijs hebben gevolgd vaak boven verwachting presteren in het mbo: ruim de helft van deze studenten behaalt bij het verlaten van het mbo een mbo-diploma op niveau 2 of hoger.

Ook studenten met een diploma op niveau vmbo-b of vmbo-k diploma behalen vaak een diploma op een hoger niveau dan verwacht; ruim 40 procent van de studenten uit deze groepen stroomt uit met een diploma op een hoger niveau dan op basis van hun vooropleiding werd verwacht. Daarentegen behaalt 12,8 procent van de studenten met een kadergerichte vmbo-opleiding een diploma op niveau 2, terwijl van deze studenten verwacht wordt dat ze minimaal een diploma op niveau 3 behalen. Het gaat hierbij niet specifiek om opleidingen die alleen op niveau 2 worden aangeboden. Het beeld voor studenten met een vmbo-k vooropleiding is daarmee net als in eerdere jaren wat diffuus.

Twee derde van de studenten met een vmbo-g/t vooropleiding behaalt een diploma op niveau 4; hetgeen van deze groep ook verwacht wordt. In tabel 6.3p is te zien dat dit aandeel de afgelopen jaren is gestegen.

Tabel 6.3r Percentage (on)gediplomeerde studenten met vmbo g/t vooropleiding naar behaald mbo-niveau in 2010/2011-2014/2015 (n=49.734)

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
	%	%	%	%	%
Ongediplomeerd	18,9	17,5	15,9	14,9	14,5
Mbo niveau 1	,2	,2	,2	,1	,1
Mbo niveau 2	5,7	6,0	5,7	5,3	4,9
Mbo niveau 3	13,2	13,6	13,9	13,6	13,7

Mbo niveau 4	61,9	62,7	64,2	66,0	66,8
--------------	------	------	------	------	------

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

6.4 Meerdere diploma's behalen in het mbo

In het mbo komt het relatief vaak voor dat studenten meer dan één diploma behalen (onderbroken schoolloopbanen tellen ook mee). Zowel het stapelen van diploma's (diploma's van oplopende niveaus) als het verbreden (meerdere diploma's van gelijk niveau) komt voor. In de onderstaande analyses is van de uitstromers van vier opeenvolgende jaren bekeken of zij het mbo hebben verlaten met 1 of meerdere diploma's. Er is geen onderscheid gemaakt naar stapelen of verbreden.

Tabel 6.4a Aantal behaalde diploma's in het mbo van de stelselverlaters periode 2011/2012-2014/2015 (n = 163.101)

	2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n
0	22,9	42938	20,6	37627	18,1	31902	16,5	26989
1	55,9	105090	56,8	103816	57,3	101042	56,7	92430
2	17,4	32613	18,3	33451	19,8	34882	21,1	34448
3	3,5	6500	3,8	7009	4,3	7647	5,0	8104
4	,4	710	,5	861	,5	876	,6	1014
5	,0	47	,0	57	,1	93	,1	105
6	,0	4	,0	2	,0	10	,0	10
7	,0	0	,0	0	,0	0	,0	1
Totaal	100,0	187902	100,0	182823	100,0	176452	100,0	163101

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In tabel 6.2a zagen we wel al dat het percentage studenten dat ongediplomeerd het mbo verlaat, is gedaald van 25,6 procent in 2011/2012 naar 16,5 procent in 2014/2015. Het merendeel van de studenten die het mbo verlaten, haalt tijdens de schoolloopbaan (dit kan ook een onderbroken schoolloopbaan zijn) op het mbo één diploma. Ruim een kwart van de studenten haalt meerdere diploma's op het mbo, waarvan bijna 6 procent drie of meer diploma's.

In tabel 6.4b is alleen gepercentageerd op de gediplomeerden, daarin zien we kleine verschillen in het aantal behaalde diploma's over de tijd.

Tabel 6.4b Aantal behaalde diploma's in het mbo van de gediplomeerde stelselverlaters periode 2011/2012-2014/2015 (n=136.112)

	2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n
1	72,5	105090	71,5	103816	69,9	101042	67,9	92430
2	22,5	32613	23,0	33451	24,1	34882	25,3	34448
3	4,5	6500	4,8	7009	5,3	7647	6,0	8104
4	,5	710	,6	861	,6	876	,7	1014
5	,0	47	,0	57	,1	93	,1	105
6	,0	4	,0	2	,0	10	,0	10
7	,0	0	,0	0	,0	0	,0	1
Totaal	100,0	144964	100,0	145196	100,0	144550	100,0	136112

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aantal studenten dat in hun (onderbroken) schoolloopbaan op het mbo één diploma haalt neemt elk jaar af. Terwijl het aantal studenten dat op het mbo meerdere diploma's haalt elk jaar iets toeneemt.

Tabel 6.4c Aantal behaalde diploma's in het mbo van de gediplomeerde stelselverlaters periode 2011/2012-2014/2015 (n=136.112)

	2010/2011		2011/2012		2012/2013		2013/2014		2014/2015	
	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n
1 diploma	73,2	102500	72,5	105090	71,5	103816	69,9	101042	67,9	92430
2 diploma's	22,3	31262	22,5	32613	23,0	33451	24,1	34882	25,3	34448
3 of meer diploma's	4,5	6278	5,0	7261	5,5	7929	6,0	8626	6,8	9234

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

7 Populatiebeschrijving bekostigd onderwijs mbo

In dit hoofdstuk wordt de populatie van het bekostigd middelbaar beroepsonderwijs beschreven op basis van de ingeschreven studenten. De populatie bestaat uit mbo-studenten die een geldige inschrijving hebben bij een bekostigde instelling. Hiervoor is gebruik gemaakt van 1cijferbestanden 2010 tot en met 2015.

7.1 Inschrijvingen naar etniciteit en apcg in de mbo-populatie

Tabel 7.1a Verdeling etniciteit in mbo-populatie, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16 = 483.948)

	Geen migratieachtergrond		Westerse migratieachtergrond		Niet-westerse migratieachtergrond		onbekend		Totaal	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
10/11	399283	73,2	33830	6,2	109420	20,1	3010	,6	545543	100,0
11/12	391333	73,2	33002	6,2	106702	20,0	3313	,6	534350	100,0
12/13	383364	73,0	32423	6,2	105314	20,1	3909	,7	525010	100,0
13/14	373879	73,0	31351	6,1	104422	20,4	2302	,4	511954	100,0
14/15	360497	73,3	29576	6,0	100803	20,5	639	,1	491515	100,0
15/16	355793	73,5	28537	5,9	99155	20,5	463	,1	483948	100,0

Inspectie van het Onderwijs, 2016

De verdeling van etniciteit is over de jaren behoorlijk constant.

Tabel 7.1b Verdeling apcg in mbo-populatie, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16 = 481.059)*

	geen		Wel		Totaal	
	n	%	n	%	n	%
10/11	418314	77,4	121973	22,6	540287	100,0
11/12	411414	77,8	117515	22,2	528929	100,0
12/13	405293	78,1	113779	21,9	519072	100,0
13/14	396799	78,1	111019	21,9	507818	100,0
14/15	382694	78,3	105864	21,7	488558	100,0
15/16	377502	78,5	103557	21,5	481059	100,0

*apcg missing niet meegenomen in de tabel

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aandeel studenten uit een apc-gebied is de afgelopen vijf jaar licht gedaald van 22,6 procent naar 21,5 procent in 15/16.

Tabel 7.1c Aandeel apcg in mbo-populatie naar mbo-niveau, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16 = 481.059)*

	1		2		3		4		Totaal	
	%	n	%	N	%	n	%	n	%	n
10/11	36,0	24974	25,7	136434	22,1	147643	19,6	231236	22,6	540287
11/12	36,8	22993	25,5	128161	21,9	145800	19,2	231975	22,2	528929
12/13	37,0	22187	25,4	120930	21,5	142660	18,9	233295	21,9	519072
13/14	37,3	19828	25,9	112038	21,4	138477	18,9	237475	21,9	507818
14/15	39,9	14266	26,2	99253	21,4	131253	18,9	243786	21,7	488558
15/16	39,5	13035	26,5	90519	21,5	129774	18,8	247731	21,5	481059

*apcg missing niet meegenomen in de tabel

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Op niveau 1 is het aandeel studenten uit een apc-gebied het hoogst. Op dit niveau is het aandeel de afgelopen jaren toegenomen, maar in 15/16 wel weer licht gedaald ten opzichte van een jaar eerder. Op niveau 2 lijkt het aandeel apcg-studenten na een lichte daling weer iets te stijgen. Het aandeel studenten uit een apc-gebied op niveau 3 is min of meer stabiel. Op de niveau 4 zien we een lichte daling in studenten uit apc-gebieden.

Tabel 7.1d Aandeel studenten zonder migratieachtergrond in mbo-populatie naar mbo-niveau, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16 = 483.485)*

	1		2		3		4		Totaal	
	%	n	%	N	%	n	%	n	%	n

10/11	55,5	24855	69,7	136962	75,3	148329	76,7	232387	73,6	542533
11/12	53,7	22802	70,0	128667	75,2	146495	76,8	233073	73,7	531037
12/13	50,6	22066	69,5	121346	75,3	143308	76,8	234381	73,6	521101
13/14	47,6	19545	68,1	112429	75,3	139118	76,8	238560	73,4	509652
14/15	43,8	14352	67,1	99652	75,1	131892	76,9	244980	73,4	490876
15/16	41,9	13148	67,0	90923	74,7	130411	77,1	249003	73,6	483485

*etniciteit 'onbekend' op missing gezet.

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Op niveau 1 is het aandeel autochtone studenten het laagst, dit aandeel is de afgelopen vijf jaar gedaald van 55,5 procent tot 41,9 procent. Het aandeel studenten zonder migratieachtergrond op niveau 2 is in recente jaren licht gedaald. Op niveau 3 en 4 is het aandeel studenten zonder migratieachtergrond redelijk constant.

7.2 Verandering inschrijvingen op niveau 1

Tabel 7.2a Aantal ingeschreven studenten per niveau, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16 =483.948)

	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15	15/16
	n	n	N	n	n	n
MBO 1	26532	25080	24184	20855	14465	13237
MBO 2	137465	129045	122464	112893	99786	91008
MBO 3	148770	146828	143653	139383	132060	130544
MBO 4	232776	233397	234709	238823	245204	249159

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het aantal studenten op niveau 1 is de afgelopen jaren gedaald. Met name in het schooljaar 2013/2014 op 2014/2015 was deze daling erg sterk. Dit hangt waarschijnlijk samen met de invoering van de Entree-opleiding per 1 augustus 2014.

Stelselbeeld populatie niveau 1 naar leerweg

Tabel 7.2b Ingeschreven studenten mbo niveau 1, uitgesplitst naar leerweg, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16 =13.237)

	10/11		11/12		12/13		13/14		14/15		15/16	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
BBL	14296	53,9	12667	50,5	11001	45,5	8139	39,0	3278	22,7	2948	22,3
BOL-DT	770	2,9	573	2,3	323	1,3	222	1,1	53	,4	20	,2
BOL	10018	37,8	10390	41,4	11256	46,5	10977	52,6	9902	68,5	9218	69,6
ExamendIn	1448	5,5	1450	5,8	1604	6,6	1517	7,3	1232	8,5	1051	7,9

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Stelselbeeld gemiddelde leeftijd populatie niveau 1

Tabel 7.2c Gemiddelde leeftijd en spreiding van ingeschreven studenten MBO niveau 1, periode 10/11 – 15/16 (n 15/16=13.237)

	leeftijd op 1 oktober		
	gem	SD	n
10/11	28,5	13,15	26532
11/12	27,0	12,45	25080
12/13	26,3	12,24	24184
13/14	25,3	11,86	20855
14/15	21,3	8,57	14465
15/16	21,1	8,45	13237

Inspectie van het Onderwijs, 2016

De gemiddelde leeftijd van de studenten op niveau 1 is de afgelopen jaren gedaald. Met name van 2013/2014 op 2014/2015 vertoont de gemiddelde leeftijd een sterke daling. Ook de spreiding in leeftijd neemt af.

De gemiddelde leeftijd in deze tabel wijkt af van de gemiddelde leeftijd in tabel 6.3aa, omdat deze tabel de gemiddelde leeftijd van alle ingeschreven studenten laat zien, terwijl 6.3aa alleen

de gemiddelde leeftijd van de uitstromers laat zien. In tabel 6.3aa is de gemiddelde leeftijd hoger, dit komt waarschijnlijk omdat juist de jongere mbo- 1 studenten doorstromen naar niveau 2 en dus niet meetellen voor de gemiddelde leeftijd van de uitgestroomde studenten uit niveau 1.

8 Populatiebeschrijving niet-bekostigd onderwijs mbo

In dit hoofdstuk wordt de jaarpopulatie 2013/14 en 2014/15 van het niet-bekostigd middelbaar beroepsonderwijs beschreven. De populatie 2014/15 bestaat uit mbo-studenten die in de periode 1 okt 2014 tot 1 okt 2015 een geldige inschrijving hebben bij een niet-bekostigde instelling. Hiervoor is gebruik gemaakt van 1cijferbestanden 2014 en 2015 die DUO Zoetermeer voor de IvHO heeft gemaakt op basis van het basisregister onderwijs (BRON).

8.1 Inschrijfkennmerken

Tabel 8.1a: verdeling van inschrijvingen naar beroepsopleiding nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
Administratief medewerker	393	1	582	1
Allround grimeur	0	0	1	0
Allround operator	159	0	438	1
Apothekersassistent	1123	3	1462	3
Applicatie- en mediaontwikkeling	91	0	148	0
Arbeidsmarktgekwalificeerd assistent	126	0	146	0
Assistent houtbranche	79	0	1	0
Assistent logistiek medewerker	43	0	8	0
Assistent medewerker voedsel en leefomgeving	145	0	4	0
Assistent operator	555	1	472	1
Assistent schilderen / industriële lakverwerking	16	0	16	0
Assistent-manager internationale handel	114	0	225	1
Audicien	2	0	2	0
Autoschadehersteltechniek	193	1	39	0
Autotechniek	3	0	77	0
AV-productie	306	1	270	1
Balie-/shopmedewerker	1	0	3	0
Bedrijfsautotechniek	37	0	41	0
Betonreparateur	21	0	11	0
Betontimmerman	5	0	5	0
Chauffeur goederenvervoer	1194	3	142	0
Chauffeur personenvervoer	5	0	5	0
Commercieel medewerker	3861	10	2874	7
Commercieel medewerker bank- en verzekeringswezen	146	0	268	1
Contactcenter teamleider	94	0	97	0
Doktersassistent	2817	7	3767	9
Elektrotechnische industriële producten en systemen	29	0	61	0
Facilitaire dienstverlener	284	1	406	1
Fastservice	50	0	100	0
Fijnmechanische techniek	0	0	9	0
Financiële beroepen	1259	3	1577	4
Frontofficemedewerker	17	0	29	0
Gespecialiseerde dierverzorging gezelschapsdieren	11	0	2	0
Helpende Zorg & Welzijn	1154	3	1395	3
Horeca-assistent	8	0	0	0
Human technology	38	0	53	0
ICT- en mediabeheer	254	1	379	1
ICT-medewerker	65	0	104	0
Infratechniek	76	0	104	0
Installeren	8	0	34	0
Interieuradviseur	17	0	29	0
Juridisch medewerker	231	1	386	1
Kaderfunctionaris bouw, infra en gespecialiseerde aannemerij	23	0	36	0
Kapper	1295	3	1440	3
Kok	81	0	78	0
Koopvaardij officier alle schepen	10	0	19	0
Koopvaardij officier kleine schepen	23	0	28	0
Leisure & hospitality	9	0	31	0

Logistiek medewerker	743	2	689	2
Logistiek supervisor	212	1	243	1
Logistiek teamleider	192	1	208	0
Logistiek vakman	3	0	0	0
Luchtvaartdienstverlener	245	1	225	1
Maatschappelijk zorgverlener	775	2	1236	3
Machinaal houtbewerker	37	0	1	0
Machinebouw mechatronica	78	0	98	0
Machinist	3	0	0	0
Manager handel	634	2	549	1
Manager transport en logistiek	12	0	16	0
Mbo-Verpleegkundige	352	1	685	2
Medewerker bediening/café-bar	58	0	51	0
Medewerker informatiedienstverlening	52	0	46	0
Medewerker marketing en communicatie	1036	3	1068	2
Medewerker personeel en arbeid	241	1	308	1
Medewerker schilderen	25	0	25	0
Medewerker sociale zekerheid	148	0	281	1
Mediamanagement	14	0	14	0
Mediavormgever	90	0	111	0
Metaalbewerken	35	0	49	0
Metselaar	3	0	2	0
Meubelmaker/(scheeps)interieurbouwer	1	0	0	0
Middenkader engineering	142	0	157	0
Middenkaderfunctionaris afbouw en onderhoud	2	0	6	0
Middenkaderfunctionaris bouw en infra	8	0	0	0
Mobiele werktuigen	11	0	13	0
Montagemedewerker timmerindustrie	33	0	0	0
Ondernemer detailhandel	48	0	72	0
Ondernemer horeca/bakkerij	492	1	472	1
Onderwijsassistent	1034	3	1369	3
Operationele techniek	5	0	11	0
Operator	1287	3	1329	3
Operator C	216	1	273	1
Optiek	1	0	0	0
Paraveterinaire ondersteuning	425	1	478	1
Particuliere beveiliging	2997	8	3936	9
Pedagogisch werker	3947	10	4605	11
Pedicure	20	0	22	0
Planner wegtransport	19	0	31	0
Praktijkopleider	1	0	3	0
Printmedia	8	0	8	0
Recreatiedieren	114	0	143	0
Reizen	83	0	76	0
Schipper-machinist beperkt werkgebied	19	0	22	0
Schoonheidsspecialist	452	1	282	1
Schoonmaker en glazenwasser	137	0	21	0
Secretariële beroepen	855	2	1169	3
Service apparatuur en installaties	18	0	164	0
Serviceadviseur Mobiliteitsbranche	450	1	450	1
Sociaal-cultureel werker	63	0	283	1
Sociaal-maatschappelijk dienstverlener	834	2	1053	2
Sport en beweging	116	0	155	0
Sport- en bewegingsbegeleider	4	0	7	0
Steigerbouwer	2	0	1	0
Straatmaker	40	0	23	0
Tandartsassistent	244	1	325	1
Teelt 2/3	11	0	0	0
Tegelzetter	1	0	2	0
Timmerman	29	0	17	0
Toezicht en veiligheid	2	0	4	0
Uurwerktechniek	1	0	0	0
Vakman asfalt	1	0	1	0
Vakman gww	41	0	17	0
Verkoopmanager Mobiliteitsbranche	236	1	390	1
Verkoopspecialist	216	1	216	0
Verkoper	83	0	83	0
Verzorgende-IG	1438	4	2215	5

Voeger / gevelbehandelaar	1	0	0	0
Waterbouwer	7	0	3	0
Werkplaatsmanagement Mobiliteitsbranche	1	0	1	0
Werkvoorbereiden	239	1	278	1
Werkvoorbereider houtbranche	1	0	0	0
Zorghulp	67	0	46	0
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het opleidingsaanbod in het niet-bekostigd mbo is erg divers. De top 3 beroepsopleidingen met de meeste inschrijvingen in 2014/2015 zijn:

- Pedagogisch werker (11 procent)
- Particuliere beveiliging (9 procent)
- Doktersassistent en commercieel medewerker (beide 9 procent).

Dit zijn dezelfde opleidingen als een jaar eerder, toen was het deelnemerspercentage voor bovenstaande opleidingen respectievelijk 10, 8, 7 en 10 procent.

Tabel 8.1b: verdeling van inschrijvingen naar hoofdgroep nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	jaar			
	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
Afbouw, hout en onderhoud	352	1	81	0
AKA / Entree	126	0	146	0
Ambacht, laboratorium en gezondheidstechniek	4	0	2	0
Bouw en infra	164	0	107	0
Economie en administratie	8316	22	8656	20
Handel en ondernemerschap	1113	3	1177	3
Horeca en bakkerij	973	3	1107	3
Informatie en communicatietechnologie	410	1	631	1
Media en vormgeving	418	1	403	1
Mobiliteit en voertuigen	931	2	1011	2
Techniek en procesindustrie	2885	8	3530	8
Toerisme en recreatie	109	0	136	0
Transport, scheepvaart en logistiek	2720	7	1636	4
Uiterlijke verzorging	1767	5	1744	4
Veiligheid en sport	3119	8	4102	9
Voedsel, natuur en leefomgeving	706	2	627	1
Zorg en welzijn	13849	36	18445	42
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Ruim 42 procent van de studenten in het niet bekostigd onderwijs staat in 2014/2015 ingeschreven in het domein 'Zorg en welzijn' en een vijfde van de studenten staat ingeschreven in het domein 'Economie en administratie'. In 2013/2014 waren dit ook de domeinen met de meeste deelnemers.

Tabel 8.1c: verdeling van inschrijvingen naar inschrijfniveau nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	jaar			
	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
assistentopleiding	1044	3	698	2
basisberoepsopleiding	9211	24	9460	22
vakopleiding	10086	27	10783	25
middenkader-/specialistenopleiding	17621	46	22600	52
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Iets meer dan de helft van de studenten (52 procent) volgt in 2014 een opleiding op niveau 4, dit is meer dan een jaar eerder. Slechts 2 procent volgt een mbo-opleiding op niveau 1.

Tabel 8.1d: verdeling van inschrijvingen naar leerweg nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	jaar			
	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
BBL	19639	52	18279	42
BOL deeltijd	9023	24	9717	22
BOL voltijd	7037	19	6768	16
examendeelnemer	1568	4	2813	6
OVO	695	2	5964	14
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Ruim 40 procent van de studenten in het niet-bekostigd onderwijs volgt in 2014/2015 een opleiding in de bbl, dit is minder dan het jaar daarvoor. Ruim een vijfde volgt een bol-opleiding in deeltijd. Bol-deeltijd bestaat niet meer, maar komt nog wel voor in het 1cijferbestand, omdat hoogstwaarschijnlijk de leerweg nog niet is omgezet door de instellingen in BRON.

8.2 Student- en vooropleidingskenmerken

Tabel 8.2a: verdeling naar herkomst en generatie nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
Geen migratieachtergrond	27292	72	32528	75
Westerse migratieachtergrond	2815	7	2575	6
Niet-westerse migratieachtergrond, 1e gen	3657	10	3582	8
Niet-westerse migratieachtergrond, 2e gen	4198	11	4856	11
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Ruim 75% van de studenten heeft geen migratieachtergrond, dit is vergelijkbaar met 2013/2014.

Tabel 8.2b: verdeling naar geslacht nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	2013/2014		2014/2015	
	n	%	n	%
vrouw	21430	56	26081	60
man	16532	44	17460	40
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Van de studenten in 2014/2015 is 60 procent vrouw, dit is verhoudingsgewijs iets meer dan het jaar daarvoor.

Tabel 8.2c: verdeling naar leeftijd op 1 oktober nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
<20	2281	6	3838	9
20 tot 23	4852	13	5693	13
23 tot 30	9356	25	10708	25
30 of ouder	21473	57	23302	54
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Meer dan de helft van de studenten in het niet-bekostigd onderwijs (nb) is 30 jaar of ouder.

Tabel 8.2d: verdeling naar apcg nbo 13/14 (n=37.357) en 14/15 (n = 43.091)*

	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
Geen apcg	27982	75	33602	78
Wel apcg	9375	25	9489	22
Totaal	37357	100	43091	100

*niet van alle studenten is bekend of ze wel of niet in het armoedeprobleemcumulatiegebied wonen.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Ruim 20 procent van de studenten komt uit een apc-gebied.

Tabel 8.2e: verdeling hoogste vooropleiding voortgezet onderwijs nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
onbekend	21681	57	23399	54
pro	306	1	380	1
geen vmbo dip	1345	4	1674	4
vbo dip, voor 03	779	2	835	2
vmbo BL dip	2661	7	3214	7
vmbo KL dip	2564	7	3429	8
vmbo GL dip	457	1	588	1
vmbo TL dip	4343	11	5385	12
havo/vwo z dip	595	2	718	2
havo/vwo m dip	3231	9	3919	9
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij ruim de helft van de studenten in het niet-bekostigd onderwijs (nbo) is de hoogste vooropleiding uit het voortgezet onderwijs (vo) niet bekend, vooral bij oudere studenten is dit het geval. Het merendeel van de studenten waarvan de vooropleiding wel bekend is, heeft in het vo een diploma vmbo-tl behaald.

De nbi's trekken ook kwetsbare groepen aan, d.w.z. studenten die op het vo het praktijkonderwijs hebben gevolgd en studenten die ongediplomeerd het vmbo hebben verlaten.

Uit onderstaande tabel blijkt dat een deel van de nbi-studenten al een mbo-diploma op zak heeft.

Tabel 8.2f: verdeling naar hoogste vooropleiding, vo aangevuld met mbo nbo 13/14 (n=37.962) en 14/15 (n = 43.541)

	2013/2014		2014/2015	
	N	%	N	%
onbekend	17379	46	17017	39
pro	86	0	81	0
geen vmbo dipl	516	1	530	1
vbo dip, voor 03	172	0	156	0
vmbo BL dipl	736	2	759	2
vmbo KL dipl	1195	3	1366	3
vmbo GL dipl	188	0	237	1
vmbo TL dipl	2033	5	2375	5
havo/vwo z dipl	369	1	414	1
havo/vwo m dipl	2435	6	2689	6
mbo 1 dipl	730	2	784	2
mbo 2 dipl	4122	11	5162	12
mbo 3 dipl	3077	8	4745	11
mbo 4 dipl	4924	13	7226	17
Totaal	37962	100	43541	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Een deel van de studenten in het nbo heeft al een mbo-diploma op zak. In 2014/2015 heeft 42 procent van de deelnemers in het niet-bekostigd onderwijs al een mbo- diploma op zak. Dat kan ook een diploma zijn dat in het bekostigd mbo is behaald.

8.3 Vergelijking studentkenmerken en vooropleidingskenmerken bekostigd en niet-bekostigd onderwijs

In deze paragraaf worden de achtergrondkenmerken van studenten in het bekostigd mbo vergeleken met studenten in het niet-bekostigd mbo. In het nbi zitten veel oudere studenten. Er

is een selectie gemaakt op leeftijd: alleen de studenten tot 23 jaar zijn in de vergelijking meegenomen.

Etniciteit

Tabel 8.3a Populatie *jonger dan 23* jaar naar etniciteit, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=413.421) en nbi (n=9.531), 2014

	bekostigd		nbi	
	n	%	n	%
Geen migratieachtergrond	308468	74,6	5995	62,9
Westerse migratieachtergrond	23430	5,7	577	6,1
Niet-westerse migratieachtergrond, 1e gen	18852	4,6	616	6,5
Niet-westerse migratieachtergrond, 2e gen	62671	15,2	2343	24,6
Totaal	413421	100,0	9531	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In het nbi is het aandeel zonder migratieachtergrond in de studentpopulatie tot 23 jaar lager dan in het bekostigd mbo. Het aandeel studenten met een niet-westerse migratieachtergrond van met name de 2^e generatie is in het nbi binnen de populatie 23-jarigen juist hoger.

Tabel 8.3b Populatie *17-jarigen* naar etniciteit, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=92.655) en nbi (n=770), 2014

	bekostigd		nbi	
	n	%	n	%
Geen migratieachtergrond	70627	76,2	615	79,9
Westerse migratieachtergrond	5077	5,5	41	5,3
Niet-westerse migratieachtergrond, 1e gen	2769	3,0	23	3,0
Niet-westerse migratieachtergrond, 2e gen	14182	15,3	91	11,8
Totaal	92655	100,0	770	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 8.3c Populatie *20-jarigen* naar etniciteit, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=49.589) en nbi (n=1.852), 2014

	bekostigd		nbi	
	n	%	n	%
Geen migratieachtergrond	35577	71,7	1051	56,7
Westerse migratieachtergrond	3052	6,2	115	6,2
Niet-westerse migratieachtergrond, 1e gen	3115	6,3	135	7,3
Niet-westerse migratieachtergrond, 2e gen	7845	15,8	551	29,8
Totaal	49589	100,0	1852	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

In tabel 8.3b en 8.3c is het aandeel studenten met en zonder migratieachtergrond onder respectievelijk 17- en 20-jarigen uitgesplitst naar bekostigd onderwijs en nbi. Onder de 17-jarigen is het aandeel zonder migratieachtergrond in het nbo hoger, maar onder de 20-jarigen is het aandeel studenten met een niet-westerse migratieachtergrond hoger.

APCG

Tabel 8.3d Populatie jonger dan 23 jaar naar apcg, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=411.166) en nbi (n=9.446)*, 2014

	bekostigd		nbi	
	n	%	n	%
geen apcg	327660	79,7	6633	70,2
wel apcg	83506	20,3	2813	29,8
totaal	411166	100,0	9446	100,0

*niet voor alle studenten is apcg bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Studenten tot 23 jaar komen in het nbi vaker uit een apc-gebied dan in het bekostigd onderwijs.

Tabel 8.3e Populatie 17-jarigen naar apcg, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=92.129) en nbi (n=767)*, 2014

	bekostigd		nbi	
	n	%	n	%
geen apcg	74749	81,1	658	85,8
wel apcg	17380	18,9	109	14,2
totaal	92129	100,0	767	100,0

*niet voor alle studenten is apcg bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 8.3f Populatie 20-jarigen naar apcg, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=49.334) en nbi (n=1.829)*, 2014

	bekostigd		nbi	
	n	%	n	%
geen apcg	37993	77,0	1172	64,1
wel apcg	11341	23,0	657	35,9
totaal	49334	100,0	1829	100,0

*niet voor alle studenten is apcg bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Onder de 17-jarigen is het aandeel studenten uit apc-gebieden in het NBI lager dan in het bekostigd onderwijs, onder 20-jarigen in het nbi is het aandeel uit een apc-gebied juist hoger dan in het bekostigd onderwijs.

SCP statusscore

Tabel 8.3g Gemiddelde statusscore van de populatie jonger dan 23 jaar, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=410.342) en nbi (n=9.282)*, 2014

	gemiddeld	N
bekostigd	,0343	410342
nbi	-,0011	9282
Totaal	,0335	419624

*niet voor alle studenten is statusscore bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Studenten van 22 jaar of jonger in het niet-bekostigd onderwijs, komen gemiddeld uit gebieden met een lagere statusscore dan studenten uit dezelfde leeftijdscategorie in het bekostigd onderwijs.

Tabel 8.3g Gemiddelde statusscore van de populatie 17-jarigen, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=91.955) en nbi (n=761)*, 2014

	gemiddeld	N
bekostigd	,0663	91955
nbi	,4625	761
Totaal	,0696	92716

*niet voor alle studenten is statusscore bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Onder 17-jarigen is de gemiddelde statusscore in het niet-bekostigd onderwijs gemiddeld hoger dan in het bekostigd onderwijs. De 17-jarigen op de nbi's komen dus gemiddeld uit betere wijken.

Tabel 8.3g Gemiddelde statusscore van de populatie 20-jarigen, uitgesplitst naar bekostigd mbo (n=49.244) en nbi (n=1.797)*, 2014

	gemiddeld	N
bekostigd	-,0228	49244
nbi	-,1132	1797
Totaal	-,0260	51041

*niet voor alle studenten is statusscore bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Bij de 20-jarige studenten ligt de gemiddelde statusscore in het niet-bekostigd onderwijs juist lager dan in het bekostigd mbo.

Het lijkt er op dat de studenten zonder migratieachtergrond uit 'goede wijken' vaker meteen na het middelbaar onderwijs instromen in het niet-bekostigd onderwijs, maar later zijn het vaker studenten met een niet-westerse immigratieachtergrond en studenten uit apc-gebieden. Mogelijk is dit een groep die in het bekostigde onderwijs geen diploma haalt en het daarom bij een nbi probeert.

Tabel 8.3h Gemiddelde statusscore van de nbi-populatie jonger dan 23 jaar naar hoofdgroep in het nbi (n=9.282)*, 2014

Hoofdgroep	gem	N	SD
Afbouw, hout en onderhoud	,0506	3	1,26529
AKA / Entree	-,4352	69	1,20418
Bouw en infra	-,6889	16	1,25591
Economie en administratie	,2311	1225	1,17475
Handel en ondernemerschap	,6566	279	1,01504
Horeca en bakkerij	,6740	457	1,04444
Informatie en communicatietechnologie	,3884	123	1,11431
Media en vormgeving	,3753	277	1,03491
Mobiliteit en voertuigen	,7876	166	,76686
Techniek en procesindustrie	,1919	130	1,01231
Toerisme en recreatie	,3827	63	,93071
Transport, scheepvaart en logistiek	,3364	211	1,03803
Uiterlijke verzorging	,1717	1424	1,14172
Veiligheid en sport	,1527	879	1,19361
Voedsel, natuur en leefomgeving	,1730	198	1,15068
Zorg en welzijn	-,4145	3762	1,42954
Totaal	-,0011	9282	1,31031

*niet voor alle studenten is statusscore bekend

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

9 Lesobservaties bekostigd mbo

Op peildatum 28 oktober 2016 zijn er 264 lesobservatieformulieren beschikbaar van 20 bekostigde mbo-instellingen en 70 beroepsopleidingen. Deze instellingen en opleidingen zijn onderzocht in het kader van de Staat van de Instelling 2016.

9.1 Indicatoren mbo lessen

Tabel 9.1a: resultaten indicatoren lesobservaties mbo, 2016 n=264

		2014		2015		2016	
		N	%	N	%	N	%
Voor studenten is het doel, nut (en de samenhang met voorgaande lessen) van de onderwijsactiviteit duidelijk	onvoldoende	25	8	10	3	15	6
	voldoende	267	90	297	94	246	93
	niet waargenomen	5	2	10	3	3	1
De interactie tussen de docent en de studenten en tussen de studenten onderling is effectief	onvoldoende	31	11	23	7	24	9
	voldoende	233	83	263	83	199	75
	niet waargenomen	16	6	31	10	41	16
Studenten worden tijdens het verwerken/oefenen adequaat begeleid en ondersteund	onvoldoende	21	8	19	6	23	9
	voldoende	195	72	184	58	171	65
	niet waargenomen	56	21	114	36	70	27
Studenten worden gestimuleerd/begeleid tot werkelijk leren	onvoldoende	38	13	35	11	36	14
	voldoende	235	82	238	75	194	73
	niet waargenomen	14	5	44	14	34	13
De student krijgt feedback op resultaat en/of proces	onvoldoende	23	8	18	6	24	9
	voldoende	193	68	169	53	153	58
	niet waargenomen	69	24	130	41	87	33
Maatwerk: differentiatie op niveau van de groep en eventueel individueel	onvoldoende	30	11	66	21	41	16
	voldoende	97	35	119	38	137	52
	niet waargenomen	150	54	132	42	86	33
De leeractiviteiten beginnen of eindigen op de geplande tijd en/of er wordt geen tijd vermorst	onvoldoende	27	10	27	9	24	9
	voldoende	252	89	280	88	231	88
	niet waargenomen	5	2	10	3	9	3
De geplande tijd voor leeractiviteiten wordt zinvol benut	onvoldoende	35	12	30	9	28	11
	voldoende	248	88	279	88	228	86
	niet waargenomen	0	0	8	3	8	3
Schoolklimaat: er heerst een positieve sfeer in de klas / leerruimte	onvoldoende	4	1	7	2	10	4
	voldoende	277	98	303	96	248	94
	niet waargenomen	2	1	7	2	6	2
De materiële voorzieningen	onvoldoende	6	2	7	2	6	2
	voldoende	275	98	301	95	251	95
	niet waargenomen	1	0	9	3	7	3
TOTAAL OORDEEL GEREGISTREERDE LEERSITUATIE	onvoldoende	32	11	24	8	27	11
	voldoende	224	80	260	84	197	78
	sterk	23	8	26	8	30	12

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting:

Indicatoren met de hoogste percentages voldoende:

- materiële voorzieningen (95 procent);
- positief schoolklimaat (94 procent);
- voor studenten is het doel, nut (en de samenhang met voorgaande lessen) van de onderwijsactiviteit duidelijk (93 procent);
- de leeractiviteiten beginnen of eindigen op de geplande tijd en/of er wordt geen tijd vermorst (88 procent)
- de geplande tijd voor leeractiviteiten wordt zinvol benut (86 procent).

Indicatoren met de hoogste percentages onvoldoende:

- maatwerk: differentiatie op niveau van de groep en eventueel individueel (16 procent);
- studenten worden gestimuleerd/begeleid tot werkelijk leren (14 procent).

De inspecteurs geven over iedere geobserveerde les ook een totaaloordeel. Bij bijna 4 op de 5 lessen is het totaaloordeel voldoende en 11,5 procent van de lessen is zelfs sterk. Bij bijna 11 procent van de lessen is de kwaliteit van de les daarentegen onvoldoende.

In onderstaande tabellen in paragraaf 9.1 zijn de lesobservaties van de afgelopen 3 jaar samengenomen.

Tabel 9.1b: totaal oordeel van de les naar leeractiviteit (2014-2016, n =816)

	TOTAAL OORDEEL					
	onvoldoende		voldoende		sterk	
	N	%	N	%	N	%
Vakgericht	44	8,1	437	80,8	60	11,1
Generiek	38	13,8	224	81,5	13	4,7
Totaal	82	10,0	661	81,0	73	8,9

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: Generieke lessen worden significant vaker met een onvoldoende beoordeeld en zijn minder vaak sterk dan vakgerichte lessen.

Tabel 9.1c: gemiddeld aandeel voldoende oordelen lesobservaties op opleidingsniveau per kwaliteitsgebied (2014-2016, n =159)*

		% voldoende lessen	N
Onderwijsproces	onvoldoende	71,8	18
	voldoende	92,7	141
Examinering en diplomering	onvoldoende	81,5	60
	voldoende	95,6	99
Opbrengsten	onvoldoende	95,3	20
	voldoende	89,7	132
Kwaliteitsborging	onvoldoende	84,0	70
	voldoende	95,3	89
Naleving wettelijke vereisten	onvoldoende	91,6	33
	voldoende	89,9	126

*alleen de opleidingen waarvan meer dan 2 lessen zijn beoordeeld worden meegenomen.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: Bij een voldoende score op onderwijsproces, examinering en diplomering en kwaliteitsborging, is het aandeel lessen dat voldoende beoordeeld wordt hoger. Bij opbrengsten en naleving is er geen significant verschil.

Tabel 9.1d: aandeel voldoende oordelen lesobservaties in relatie tot deskundigheidsbevordering (2014-2016, n = 159)*

		% voldoende lessen	N
Deskundigheidsbevordering	wel	91,3	143
	gedeeltelijk	86,5	11
	niet	70,0	5

*alleen de opleidingen waarvan meer dan 2 lessen zijn beoordeeld worden meegenomen.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: Als de deskundigheidsbevordering voldoende is, is het oordeel over de lessen ook vaker voldoende.

9.2 Onderwijssituaties in het mbo

In het mbo bestaat een grote diversiteit aan onderwijssituaties (zie tabel 9.2a). In 61 procent van de lessen is één onderwijsactiviteit gescoord, in de overige lessen twee (36 procent) of drie (3 procent) onderwijsactiviteiten.

Tabel 9.2a: verdeling van de waargenomen onderwijssituaties* 2014 n= 298, 2015 n = 317, 2016 n=264

	2014	2015	2016

Onderwijssituatie	N	%	N	%	N	%
Frontaal klassikaal onderwijs	17	5,7	29	9,1	18	6,8
Activerend frontaal onderwijs	89	29,9	76	24	47	17,8
Frontaal klassikaal en activerend frontaal onderwijs	7	2,3	17	5,4	7	2,7
Zelfstandig werken	60	20,1	46	14,5	50	18,9
Zelfstandig werken en frontaal klassikaal onderwijs	24	8,1	26	8,2	21	8,0
Zelfstandig werken en activerend frontaal onderwijs	23	7,7	30	9,5	37	14,0
Zelfstandig werken en activerend frontaal onderwijs en frontaal klassikaal onderwijs	5	1,7	8	2,5	4	1,5
Gestructureerd samenwerken	22	7,4	17	5,4	23	8,7
Gestructureerd samenwerken en frontaal klassikaal onderwijs	7	2,3	7	2,2	4	1,5
Gestructureerd samenwerken en activerend frontaal onderwijs	3	1	9	2,8	7	2,7
Gestructureerd samenwerken en zelfstandig werken	0	0	0	0	5	1,9
Gestructureerd samenwerken en zelfstandig werken en activerend frontaal onderwijs	1	0,3	1	0,3	0	0,0
Praktijkleersituatie zelfstandig werken	9	3	25	7,9	17	6,4
Praktijkleersituatie zelfstandig werken en frontaal klassikaal onderwijs	1	0,3	3	0,9	4	1,5
Praktijkleersituatie zelfstandig werken en activerend frontaal onderwijs	1	0,3	1	0,3	0	0,0
Praktijkleersituatie zelfstandig werken en zelfstandig werken	2	0,7	2	0,6	4	1,5
Praktijkleersituatie zelfstandig werken en zelfstandig werken en activerend frontaal onderwijs	2	0,7	1	0,3	1	0,4
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken	15	5	13	4,1	6	2,3
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en frontaal klassikaal onderwijs	2	0,7	2	0,6	1	0,4
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en activerend frontaal onderwijs	5	1,7	0	0	2	0,8
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en zelfstandig werken en frontaal klassikaal onderwijs.	0	0	0	0	1	0,4
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en gestructureerd samenwerken	1	0,3	1	0,3	0	0,0
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en gestructureerd samenwerken en activerend frontaal onderwijs	1	0,3	1	0,3	0	0,0
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en praktijksituatie zelfstandig werken	0	0	0	0	3	1,1

Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en praktijksituatie zelfstandig werken en frontaal klassikaal onderwijs	0	0	0	0	1	0,4
Praktijkleersituatie gestructureerd samenwerken en praktijksituatie zelfstandig werken en activerend frontaal onderwijs	1	0,3	0	0	0	0,0
Praktijkleersituatie zelfstandig werken en gestructureerd samenwerken en activerend frontaal onderwijs	0	0	2	0,6	1	0,4
Totaal	298	100	317	100	264	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Indicatoren A t/m E zijn in 2015 en 2016 apart gescoord per onderwijsactiviteit. De scores op deze indicatoren zijn in onderstaande tabel uitgesplitst naar de zes onderwijsactiviteiten. Niet bij iedere onderwijsactiviteit is het mogelijk om de indicatoren op het lesobservatieformulier waar te nemen, dit verklaart de relatief hoge percentages 'niet waargenomen'. In één les kunnen meerdere onderwijsactiviteiten voorkomen, waardoor het totaal aantal onderwijsactiviteiten in 2016 (n=375) groter is dan het aantal geobserveerde lessen (n=264).

Tabel 9.2b: resultaten indicatoren lesobservaties mbo naar onderwijsactiviteit (2016, n = 375)*

		Onderwijsactiviteit											
		Frontaal		Activerend frontaal		Zelfstandig werken		Gestructureerd samenwerken		Praktijkleersituatie: zelfstandig werken		Praktijkleersituatie: gestructureerd samenwerken	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Voor studenten is het doel, nut (en de samenhang met voorgaande lessen) van de onderwijsactiviteit duidelijk	O	6	10	4	4	7	6	1	3	1	3	1	7
	V	55	90	100	94	114	93	37	95	30	97	14	93
	NW	0	0	2	2	2	2	1	3	0	0	0	0
De interactie tussen de docent en de studenten en tussen de studenten onderling is effectief	O	10	16	7	7	0	0	2	5	1	3	1	7
	V	48	79	94	89	0	0	33	85	29	94	14	93
	NW	3	5	5	5	0	0	4	10	1	3	0	0
Studenten worden tijdens het verwerken/oefenen adequaat begeleid en ondersteund	O	0	0	0	0	15	12	2	5	2	6	2	13
	V	0	0	0	0	101	82	35	90	29	94	13	87
	NW	0	0	0	0	7	6	2	5	0	0	0	0
Studenten worden gestimuleerd/begeleid tot werkelijk leren	O	0	0	10	9	22	18	4	10	3	10	2	13
	V	0	0	87	82	92	75	30	77	28	90	13	87
	NW	0	0	9	8	9	7	5	13	0	0	0	0
De student krijgt feedback op resultaat en/of proces	O	0	0	0	0	16	13	4	10	2	6	2	13
	V	0	0	0	0	90	73	31	79	28	90	13	87
	NW	0	0	0	0	17	14	4	10	1	3	0	0

*V = voldoende, O = onvoldoende, NW = niet waargenomen.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: de indicatoren met meer dan 10 procent onvoldoende zijn rood gearceerd. Uit de resultaten blijkt dat inspecteurs met name bij de lessen waarin zelfstandig wordt gewerkt door de studenten vaak ontevreden zijn over het handelen van de docent. Vaardigheden waarbij de docent te kort schiet zijn:

- het begeleiden en ondersteunen van studenten tijdens het oefenen;
- studenten stimuleren/begeleiden tot werkelijk leren.

9.3 Bevoegdheden en kenmerken van docenten (obv teamgegevens) mbo

Met ingang van vorig jaar worden de docentgegevens van het hele team van alle bezochte opleidingen opgevraagd. Op peildatum 28-10-2016 zijn er gegevens van 859 docenten van 62 opleidingen. Met de gegevens van 2015 komt het totaal op 1801 docenten van 147 verschillende opleidingen. In de beschrijvingen en tabellen in deze paragraaf zijn de gegevens van 2015 en 2016 bij elkaar genomen.

Iets meer dan de helft van de docenten is man (50,1 procent) en iets minder dan de helft vrouw (49,9 procent). De leeftijd varieert van 20 tot en met 74 met een gemiddelde van ruim 46 jaar (n=1772). De omvang van een aanstelling loopt van 0 fte tot en met 1,13 fte, de gemiddelde omvang van een aanstelling is 0,77 fte (n=1782).

Tabel 9.3a leeftijdsverdeling oudere leraren MBO (2015 en 2016 n=1772)

	n	%
60 jaar en ouder	242	13,7
55 tot 60 jaar	303	17,1
50 tot 55 jaar	264	14,9
jonger dan 50 jaar	963	54,3
Totaal	1772	100

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: bijna de helft (45,7 procent) van de docenten in het mbo is 50 jaar of ouder. Ruim 13 procent is 60 jaar of ouder.

Tabel 9.3b gemiddelde leeftijd onderwijsgevend personeel naar sector in 2015

	Gemiddelde leeftijd in jaren
PO	44,3
SBO	45,8
SO	45,1
VO	46,0
MBO	48,0

Bron: openbare data DUO, 2016

Tabel 9.3c: bevoegdheden van de docenten in het mbo (2015 en 2016, n = 1787)

	n	%
1e graads lerarenopleiding hbo	155	8,7
2e graads lerarenopleiding hbo	901	50,4
1e graads lerarenopleiding wo	37	2,1
Pedagogisch didactische aantekening	338	18,9
nog in opleiding (lerarenopleiding)	109	6,1
geen lerarenopleiding én geen pedagogisch didactische aantekening	89	5,0
anders	158	8,8
Totaal	1787	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: Ruim 60 procent van de mbo-docenten heeft een afgeronde lerarenopleiding. Iets minder dan een op de vijf docenten beschikt alleen over een pedagogisch didactische aantekening. Het percentage onbevoegde docenten bedraagt 5 procent. Bijna 9 procent van de docenten heeft een andere achtergrond.

Tabel 9.3d: opleidingsniveau van de docenten in het mbo (2015 en 2016, n = 1792)

	n	%
mbo	171	9,5
hbo	1452	81,0
wo	129	7,2
anders	40	2,2
Totaal	1792	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: ruim 4 van de 5 docenten heeft een opleiding op hbo-niveau. Ruim 7 procent heeft een universitaire opleiding afgerond en 9,5 procent komt van het mbo. Dit percentage wijkt iets af van de percentages uit het onderzoek 'Onderwijs werkt!' waarin 3,7 procent van de respondenten een afgeronde mbo-opleiding heeft, 72,6 procent een hbo-opleiding, 11,5 procent een wo-opleiding en 2,1 procent een andere opleiding heeft gevolgd.⁴

Tabel 9.3e: leservaring van de docenten in het mbo (2015 en 2016, n = 1754)

	N	%
< 1 jaar	109	6,2
1-3 jaar	235	13,4
3-10 jaar	520	29,6
10-20 jaar	450	25,7
20 -30 jaar	232	13,2
> 30 jaar	208	11,9
Totaal	1754	100,0

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: Ruim 25 procent van de mbo-docenten staat al meer dan 20 jaar voor de klas. Een kwart van de docenten geeft 10 tot 20 jaar les en bijna een derde heeft 3 tot 10 jaar leservaring. Een klein deel van de docenten heeft minder dan een jaar leservaring (6,2 procent).

Verschillen onderwijspersoneel naar sector

Tabel 9.3f leeftijd, omvang dienstverband en geslacht naar sector

sector		Leeftijd		Omvang dienstverband (fte)		Aandeel mannen	
		N	gemiddeld	N	gemiddelde	N	%
		techniek	404	46,6	415	,79	418
	zorg en welzijn	578	45,1	578	,71	566	28,8
	economie	499	46,6	501	,83	509	56,4
	groen	291	46,7	288	,80	294	55,8
	Totaal	1772	46,1	1782	,77	1787	50,5

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: de gemiddelde leeftijd verschilt niet significant naar sector. De gemiddelde omvang van het dienstverband is het laagst in de sector zorg en welzijn. Mogelijk hangt dit samen met het grote aandeel vrouwelijke docenten in deze sector. In de overige sectoren is de gemiddelde aanstellingsomvang 0,8 fte. In de techniek is het aandeel mannelijke docenten het hoogst.

Tabel 9.3g bevoegdheid naar sector (2015 en 2016 n=1520)*

	bevoegd op basis van diploma lerarenopleiding		niet bevoegd op basis van diploma lerarenopleiding	
	N	%	N	%
	techniek	18	5,0	345
zorg en welzijn	33	6,8	453	93,2
economie	29	6,8	400	93,2
groen	9	3,7	233	96,3
Totaal	89	5,9	1431	94,1

*n is lager omdat 'nog in opleiding' en 'anders' buiten beschouwing zijn gelaten.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: de verschillen tussen sectoren in het aandeel bevoegde docenten zijn niet significant. Het totaal aantal onbevoegde docenten is erg klein.

Tabel 9.3h leservaring naar sector (2015 en 2016 n=1754)

	0-3 jaar		3-10 jaar		10-20 jaar		20-30 jaar		> 30 jaar	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
techniek	67	16,1	152	36,5	92	22,1	61	14,7	44	10,6
zorg en welzijn	125	22,4	143	25,7	158	28,4	76	13,6	55	9,9
economie	107	21,8	144	29,3	131	26,7	59	12,0	50	10,2

⁴ Onderwijs werkt! Rapportage van een enquête onder onderwijspersoneel uit het PO, VO, MBO en HBO, meting 2014 – Regioplan, 2014

groen	45	15,5	81	27,9	69	23,8	36	12,4	59	20,3
Totaal	344	19,6	520	29,6	450	25,7	232	13,2	208	11,9

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: In de sector groen werken relatief veel docenten met meer dan 10 jaar leservaring, ruim een vijfde van de docenten in deze sector heeft zelfs meer dan 30 jaar leservaring. In de techniek werken relatief weinig startende docenten met 0-3 jaar leservaring, maar in vergelijking met andere sectoren wel veel docenten met 3 tot 10 jaar leservaring.

Verschillen onderwijspersoneel naar type

Tabel 9.3i leeftijd, omvang dienstverband en geslacht naar type

	Leeftijd		Omvang dienstverband (fte)		Aandeel mannen	
	N	gemiddeld	N	gemiddeld	N	%
Vak	226	46,1	233	,81	237	65,8
Roc	1265	45,9	1271	,76	1266	46,5
Aoc	281	47,0	278	,80	284	55,6
Totaal	1772	46,1	1782	,77	1787	50,5

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: de gemiddelde leeftijd verschilt niet significant tussen de typen mbo. De gemiddelde omvang van het dienstverband van docenten aan een roc is iets kleiner dan bij aoc's of vakinstellingen. Bij vakinstellingen werken gemiddeld meer mannen dan in andere typen onderwijs.

Tabel 9.3j bevoegdheid naar type (n=1520)*

	bevoegd op basis van diploma lerarenopleiding		niet bevoegd op basis van diploma lerarenopleiding	
	N	%	N	%
Vak	8	4,1	187	95,9
Roc	72	6,6	1019	93,4
Aoc	9	3,8	225	96,2
Totaal	89	5,9	1431	94,1

*n is lager omdat 'nog in opleiding' en 'anders' buiten beschouwing zijn gelaten.

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: er is geen significant verschil tussen de instellingstypen in het aandeel onbevoegde docenten.

Tabel 9.3k leservaring naar type (2015 en 2016 n=1754)

	0-3 jaar		3-10 jaar		10-20 jaar		20-30 jaar		> 30 jaar	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Vak	45	19	98	42	41	17	35	15	17	7
Roc	257	21	346	28	341	28	162	13	132	11
Aoc	42	15	76	27	68	24	35	13	59	21
Totaal	344	20	520	30	450	26	232	13	208	12

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: op aoc's is het aantal docenten met meer dan 10 jaar leservaring het hoogst, op vakinstellingen het laagst. Op vakinstellingen staat ruim 60 procent van de docenten minder dan 10 jaar voor de klas.

9.4 Bevoegdheden en andere kenmerken van de docenten in relatie tot lesobservaties

De achtergrondkenmerken van de leraren uit het formulier teamgegevens zijn op basis van docentnummer gekoppeld aan de lesobservaties. Bij een aantal lesobservaties is geen (of een niet bestaand) docentnummer ingevuld en bij een aantal opleidingen is geen teamformulier ingevuld. Dit resulteert er in dat er in 2016 bij 77,7 procent van de lesobservaties ook

docentgegevens beschikbaar zijn, bij 59 lesobservaties (22,3 procent) ontbreken de docentkenmerken.

De teamgegevens zijn alleen beschikbaar voor de jaren 2015 en 2016, deze worden in onderstaande tabellen samengenomen.

Totaal oordeel

Er is geen significant verschil in het totaaloordeel over lessen van mannen of vrouwen of van docenten met een verschillend opleidingsniveau. Ook de lessen van jongere of oudere docenten worden niet significant anders beoordeeld. En er zijn geen significante verschillen in het lesoordeel naar omvang dienstverband.

In de onderstaande tabel is een onderscheid gemaakt naar docenten die een lerarenopleiding hebben afgerond en docenten die dat niet hebben gedaan. Docenten die nog een lerarenopleiding volgen en docenten waarvan is aangegeven dat ze de bevoegdheid 'anders' is, worden buiten beschouwing gelaten.

Tabel 9.4a: totaal oordeel van de les naar bevoegdheden van de docenten in het mbo (2015 en 2016, n = 396)

	TOTAAL OORDEEL					
	onvoldoende		voldoende		sterk	
	N	%	N	%	N	%
Niet bevoegd op basis van diploma lerarenopleiding	7	29	16	67	1	4
bevoegd op basis van diploma lerarenopleiding	35	9	300	81	37	10
Totaal	42	11	316	80	38	10

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: er is een significant verschil in het totaaloordeel over de lessen van bevoegde docenten ten opzichte van onbevoegde docenten. Het aantal onbevoegde docenten is erg klein (n=24).

Tabel 9.4b: totaal oordeel van de les naar leservaring van de docenten in het mbo (2015 en 2016, n = 459)

	TOTAAL OORDEEL					
	onvoldoende		voldoende		sterk	
	N	%	N	%	N	%
0-3 jaar	13	17	62	79	3	4
3-10 jaar	8	6	120	86	11	8
10-20 jaar	9	8	94	82	11	10
20-30 jaar	6	9	51	78	8	12
> 30 jaar	12	19	44	70	7	11
Totaal	48	10	371	81	40	9

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Toelichting: de lessen van docenten met weinig (0-3 jaar) of veel (>30 jaar) leservaring worden vaker als onvoldoende beoordeeld. Let op: het totaal aantal onvoldoende lessen is klein (n=48).

Differentiatie, interactie en feedback

Er is onderzocht of er een relatie is tussen docentkenmerken en afzonderlijke indicatoren. Er is geen significant verband gevonden tussen:

- bevoegdheid en differentiatie/interactie/feedback. De groep onbevoegde leraren is ook erg klein om significante resultaten te vinden (verdeling bevoegd-niet bevoegd in de lesobservaties van 2015 en 2016 samen is 382 vs 15).
- leeftijd en differentie.
- omvang dienstverband en differentiatie/interactie/feedback.
- aantal jaren leservaring en differentiatie/interactie/feedback.
- geslacht en differentiatie/interactie/feedback.

Wel gevonden:

Tabel 9.4c interactie in de les uitgesplitst naar leeftijdscategorie, 2015 en 2016 n= 418

	Leeftijd categorie			Total
	<45 jaar	45-55 jaar	55 jaar of ouder	

De interactie tussen de docent en de studenten en tussen de studenten onderling is effectief	O	7,4%	8,5%	17,5%	10,8%
	V	92,6%	91,5%	82,5%	89,2%
Totale n		175	117	126	418

Bron: Inspectie van het onderwijs, 2016

De interactie in lessen van docenten van 55 jaar of ouder wordt vaker als onvoldoende beoordeeld dan de interactie in lessen van docenten die jonger zijn dan 45 jaar.

Tabel 9.4d feedback in de les uitgesplitst naar leeftijdscategorie, 2015 en 2016 n= 296

		Leeftijd categorie			Total
		<45 jaar	45-55 jaar	55 jaar of ouder	
De student krijgt feedback op resultaat en/of proces	O	9,2%	7,5%	22,1%	12,5%
	V	90,8%	92,5%	77,9%	87,5%
Totale n		130	80	86	296

Bron: Inspectie van het onderwijs, 2016

De feedback in de lessen van docenten van 55 jaar of ouder is vaker niet op orde dan de feedback in lessen van jongere docenten.

Kenmerken personeel generieke en vakgerichte lessen

Er is geen significant verschil in geslacht, bevoegdheid of omvang dienstverband van docenten die generieke of vakgerichte lessen geven. De onderstaande tabel laat zien op welke aspecten docenten die vakgerichte lessen geven verschillen van docenten die generieke lessen geven.

Tabel 9.4e: leeractiviteit naar opleidingsniveau docenten (2015 en 2016 n= 468)

		Opleidingsniveau							
		mbo		hbo		wo		anders	
		N	%	N	%	N	%	N	%
leeractiviteit	Vakgericht	47	15	244	78	12	4	9	3
	Generiek	5	3	135	87	12	8	4	3
	Totaal	52	11	379	81	24	5	13	3

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Generieke lessen worden vaker gegeven door docenten met een mbo-opleiding, terwijl 15 procent van de vakgerichte lessen wordt gegeven door docenten met een mbo-opleiding.

Tabel 9.4f: leeractiviteit naar leservaring (2015 en 2016 n= 458)

		0-10 jaar		10-20 jaar		meer dan 20 jaar	
		N	%	N	%	N	%
leeractiviteit	Vakgericht	147	48	91	30	66	22
	Generiek	69	45	26	17	59	38
	Totaal	216	47	117	26	125	27

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Generieke vakken worden vaker gegeven door docenten met meer dan 20 jaar leservaring dan door docenten met 10 tot 20 jaar leservaring.

Tabel 9.4f: leeractiviteit naar leeftijdscategorie (2015 en 2016 n= 460)

		<45 jaar		45-55 jaar		55 jaar of ouder	
		N	%	N	%	N	%
leeractiviteit	Vakgericht	135	44	96	31	76	25
	Generiek	54	35	37	24	62	41
	Totaal	189	41	133	29	138	30

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

Generieke lessen worden vaker gegeven door docenten van 55 jaar of ouder.

Verband docentkenmerken en score op kwaliteitsgebieden

Er is geen significant verband tussen de gemiddelde leeftijd, omvang dienstverband of geslacht van de docenten en de kwaliteitsgebieden. Ook is er geen relatie tussen het gemiddeld aandeel bevoegde docenten per opleiding en het oordeel op onderwijsproces, opbrengsten, kwaliteitsborging of naleving. Maar er is wel een significant verschil in het aandeel bevoegde docenten op een opleiding en het oordeel op examinering en diplomering; bij opleidingen waar de examinering en diplomering op orde is, zijn gemiddeld genomen ook meer docenten bevoegd.

Tabel 9.4g Gemiddeld aandeel bevoegde docenten per opleiding naar score op examinering en diplomering (n=145)

		Percentage bevoegde docenten	N
Examinering en diplomering	onvoldoende	91,0778	50
	voldoende	95,7306	95
	Totaal	94,1262	145

Bron: Inspectie van het Onderwijs, 2016

10 Opbrengsten nbi 14/15

Net als voor het bekostigd mbo is het uitstroomrendement berekend van de studenten die in cursusjaar 2014/2015 het niet-bekostigd mbo (nbo) hebben verlaten. Het betreft studenten die op 1 okt 2014 een geldige inschrijving hebben in het niet-bekostigd mbo en op 1 okt 2015 niet meer staan ingeschreven in het niet-bekostigd mbo. Een deel van deze uitstromers heeft een diploma behaald in het niet-bekostigd mbo.

In de rendementsberekening van de studenten in het niet-bekostigd mbo wordt een onderscheid gemaakt naar doelgroep: 23min, 23plus en OVO (opleidingen die onderwijs aanbieden in de derde leerweg). Let op: in OVO zitten erg weinig studenten.

10.1 Rendement naar inschrijvingsgegevens en doelgroep

Tabel 10.1: uitstroomrendement van nbo naar doelgroep en inschrijfniveau 14/15
(n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
assistentopleiding	71,3	87	5,8	482	11,4	70	15,3	639
basisberoepsopleiding	27,2	514	15,3	4284	69,4	340	20,1	5138
vakopleiding	59,3	1233	26,5	3962	54,7	430	35,9	5625
middenkader-/specialistenopleiding	62,0	2463	28,0	7084	35,1	670	36,7	10217
Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Het rendement van uitstromers in 2014/15 is 31,9 procent. Het rendement ligt het hoogst bij de jonge doelgroep van studenten tot 23 jaar.

Tabel 10.2: uitstroomrendement van nbo naar doelgroep en leerweg 14/15
(n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
BBL	34,7	565	17,2	12362			18,0	12927
BOL deeltijd	35,7	417	37,5	1609			37,1	2026
BOL voltijd	61,7	1933	46,2	598			58,0	2531
examendeelnemer	66,9	1382	57,4	1243			62,4	2625
OVO					47,3	1510	47,3	1510
Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 10.3: uitstroomrendement van nbo naar doelgroep en sector 14/15
(n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
combinatie van sectoren	79,7	74	1,8	56	.	0	46,2	130
economie	57,2	1188	18,5	7142	42,1	392	24,8	8722
groen	68,1	72	61,8	76	6,8	59	48,3	207
techniek	46,1	343	12,2	4138	55,0	238	16,8	4719
zorg en welzijn	57,9	2620	42,0	4400	50,4	821	48,2	7841
Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 10.4: uitstroomrendement van nbo naar doelgroep en geslacht 14/15
(n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
vrouw	62,2	3173	35,0	6991	45,8	946	43,7	11110
man	43,3	1124	14,5	8821	49,8	564	19,4	10509

Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619
--------	------	------	------	-------	------	------	------	-------

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 10.5: uitstroomrendement van nbo naar doelgroep en herkomst & generatie 14/15 (n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
Geen migratieachtergrond	62,0	2559	19,4	13655	50,5	1152	27,7	17366
Westerse migratieachtergrond	61,2	237	57,5	494	39,3	135	55,7	866
Niet-westerse migratieachtergrond, 1e gen	42,4	335	45,3	927	41,5	118	44,3	1380
Niet-westerse migratieachtergrond, 2e gen	50,4	1166	51,1	736	28,6	105	49,5	2007
Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Tabel 10.6: uitstroomrendement van nbo naar doelgroep en apcg 14/15 (n = 21.404)*

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
geen	60,8	2903	19,5	13853	47,0	1112	27,9	17868
wel	50,1	1354	51,7	1865	37,9	317	49,8	3536
Totaal	57,4	4257	23,3	15718	45,0	1429	31,6	21404

*niet van alle studenten is bekend of ze wel of niet in een apc-gebied wonen.

Inspectie van het Onderwijs, 2016

10.2 Rendement naar vooropleidingsgegevens

Tabel 10.2a: uitstroomrendement naar doelgroep en hoogste vooropleiding vo (n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
onbekend	26,8	153	20,4	12152	58,8	866	23,0	13171
pro	46,0	137	17,4	23	25,0	8	41,1	168
geen vmbo dip	44,8	431	40,5	185	31,4	51	42,6	667
vbo dip, voor 03	.	0	27,6	387	41,9	31	28,7	418
vmbo BL dip	47,0	685	38,0	592	36,5	96	42,4	1373
vmbo KL dip	57,5	817	36,8	421	26,5	113	48,5	1351
vmbo GL dip	67,1	152	40,6	69	35,7	14	57,4	235
vmbo TL dip	64,3	1352	35,9	758	30,6	170	52,4	2280
havo/vwo z dip	68,2	223	44,3	61	26,3	19	60,7	303
havo/vwo m dip	71,5	347	30,2	1164	33,1	142	39,1	1653
Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Van bijna een kwart van de uitstromers is niet bekend wat de hoogste vooropleiding in het voortgezet onderwijs was. Studenten van het havo/vwo zonder diploma verlaten het vaakst het nbo met een diploma. Bij de overige vooropleidingen varieert het aandeel dat uitstroomt met een diploma van ongeveer 30 tot ruim 50 procent.

Een deel van de uitstromers heeft al een mbo-diploma behaald. Dat is te zien in de volgende tabel.

Tabel 10.2b: uitstroomrendement naar doelgroep en hoogste vooropleiding inclusief mbo (n = 21.619)

	<=23		>23		OVO		Tot	
	%	n	%	n	%	n	%	n
onbekend	14,4	111	15,9	11101	42,9	518	17,1	11730
pro	55,2	58	25,0	16	100,0	1	49,3	75
geen vmbo dip	57,4	251	53,5	99	36,4	22	55,1	372
vbo dip, voor 03	.	0	20,1	269	45,5	11	21,1	280
vmbo BL dip	56,8	442	39,9	351	50,0	20	49,3	813
vmbo KL dip	56,6	590	30,3	267	20,8	53	46,8	910
vmbo GL dip	67,8	115	27,8	36	,0	4	56,8	155
vmbo TL dip	60,5	1015	24,4	501	27,4	73	47,6	1589
havo/vwo z dip	67,0	179	40,9	44	6,7	15	58,4	238
havo/vwo m dip	67,6	275	24,9	1040	25,7	113	33,2	1428

mbo 1 dipl	39,3	150	1,2	81	,0	21	23,8	252
mbo 2 dipl	14,0	350	39,9	632	44,8	212	33,2	1194
mbo 3 dipl	59,9	237	61,4	492	70,7	222	63,2	951
mbo 4 dipl	83,2	524	75,3	883	68,9	225	77,0	1632
Totaal	57,3	4297	23,5	15812	47,3	1510	31,9	21619

Inspectie van het Onderwijs, 2016

Van alle uitstomers in 2014/2015 heeft 18,6 procent al een eerder behaald mbo-diploma op zak. Studenten die al een mbo-3 of mbo-4 diploma hadden, behalen het hoogste rendement.

11 Opleidingsverschillen mbo

Zie technisch rapport schoolverschillen